

בחר גוף הברכה וגוף הברכה היו טובה אבל בצדק כל המין וגוף הברכה איא רק פני קלה לכך אין מברכין עליו ויום ולכן כהג' ודאי חייב לברך: סי' נ'. שא' בענין גלוי הראש ותמצית דבריו הוא לחלק בין תחת לאחור דדוקא התחת אסור לילך בגלוי הראש ולא אחר דבתחת שייך הטעם שהשכינה על ראשו ולמענין אין נראה כן דא"כ מחוי כוהנא וגאון וכל המתנאה דחוק רגלי השכינה וא"כ שוב השכינה מסתלקת הימנו ולמ"ל לכסות ראשו ובעיקר שורש הדבר אם כי כבר דשו בו רבים אעפ"כ לא אמנע מלחזק דעני גם אני בעזרי לידעתי יש חילוק בין גלוי כל הראש למקצת הראש דמה דאמרינן דלא ילך דא בגלוי הראש דמשמע פחות מדאי מותר היינו רק במקצת גלוי הראש כזה אסור רק דא תחת אור השמים הא פחות מדא מותר אבל בגלוי כל הראש אסור אף פחות מדא וכן משאחז"ל בשבת ק"ח תיתי לי וכי היינו נמי רק בגלוי מקצת הראש זה הוא רק מות חסידות אבל כל הראש מדינא אסור וכן מ"ש במדרש גבי ק"ש דלא הטרחתו עליכם לקרות פרוצי ראש הכונה נמי מקצת הראש דהנה ידוע דכוונת האדם עיקרו במחוי תלמי מלכות וזה יעיד החוש שאם האדם מלוכש איזה משא על המוח אזי כבד עליו לכיין כראוי בשכלו ואך אם יסיר המשא מל' מוחו יוכל לכוין דעתו יותר ולכן בק"ש דבעי כונה היא ס"ד שיהי קורא בגלוי הראש היינו המוח ומקצת הראש יהי בגלוי שיוכל לכוין יותר לכך אמר דגם זה אינו מטריתם בזה אבל בגלוי כל הראש אסור מדינא ובזה יתיישבו כל המקומות הנראין כסותרין וכי:

סי' ד'. שא' כמה הוא שיעור טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו והביא בשם מחה"ש שבספר פרי הארץ כתב ג' רבע על חצי אמה ואח"כ הביא אמה על אמה והיינו ג' רבע מעלה ונהגה בזה אין בידי להכריע כמה הוא שיעורו אך לדעתי נראה דאמה על אמה ודאי די כי אף לפי דעת הגני שהביא המח"ש ואח"כ כתב דגם רש"י מסכים לזה ומוכח דאמה על אמה מפורש נראה דכיון דהש"ס לא נתן בו שיעור באמות רק שיהי קטן מתכסה בו ראשו ורובו ובודאי הכונה בקטן בינוני וא"כ בדורות הללו שנתקטנו הדורות הרבה מימים הראשונים ועד כיוצא בזה בצל"ח לענין שיעור כוית כן הג' בזה בקטנים

סי' א'. המנ"א סי' א' מפלג אם לומר יהי' כאלו נתחייבתי חטאת ונראה לומר ראי' לזה ממה שבפרק איזהו מקומן בכל הקרבנות מפרש איזה נתינת דמים היא בכל קרבן אם ד' מתנות או ב' שהן ארבע או מתן אחת ולמה בפר' ושעיר של יוה"כ ופרים הנשרפים ושעירים הנשרפים לא פירש כמה היו מתן דמים שבפנים ושבהיכל ובע"כ הטעם דבהני דשייכין ביחיד דהוי אמירה במקום קרבן כאלו הקריב פירש בהם כל הנתינות דמים להיות כאלו הקריב ממש אבל בקרבן יוה"כ וכן בפרים הנשרפים דהוי קרבן ציבור אי"כ כל יחיד שאומר אין בידו לומר כאלו הקריב כיון דאין כל ישראל אומרים יחד לכך לא דקדק לפרש כל הנתינות דמים ומקצר בהן וא"כ למה פירש בחטאת מתן דמים שלו דבתחלת יכול לומר יהי' כאלו הקרבתי חטאת מיהו באמת אין זה ראי' ד"ל דזה הוא רק אם אחד יודע שחייב חטאת יאמר כן ומשכחת לה בכזה אבל באם אינו יודע אם חייב חטאת לעולם אל יאמר כן ואין זה ראי' ודק:

סי' ב'. שאריתו במי שמטפח מי רגלים לאינוטו שהובא במג"א סי' ע"ח לענין תפלה ופ"ו שאל אם יש לברך ע"ז אשר יצר כיון דהוא מין קלה והביא דברי התומים בס"י צ"ז ולכן אין מברכין על הצדקה דהוי מין קלה ודימה ר"מ זה ג"כ לזה ואח"כ תמה על התומים ממה דלא קי"ל כר"י דאין מברכין על הנזבלת מכה שהוא מין קלה שג' ר"מ ודימה ענינים נפרדים דהתם בצדקה אם יברך יהי' הברכה על נתינת צדקה וזה גופו הוא קלה דאי אפשר לקיים צדקה רק אם המקבל עני אבל בברכת אשר יצר אטו הוא הברכה על מה שמטפח תמיד הוא אינו מברך רק על גוף הבריאה אשר יצר האדם בחכמה וכי' וזה גופו הוא טובה וכה בכך דלאיש הזה הוא רעה זה ענין אחר אבל הברכה הוא על דבר הטובה ולכן לא קשה על התומים מנובלת דזה גופו פלוגתא ר"י ורבנן דהנה על הנובלת הוא הברכה ברכת בס"ע והנה מה בכך דעתה הם נובלת מ"מ גוף הברכה הוא על גוף הבריאה וזה הוא טובה וזה הוא פלוגתא ר"י ורבנן דרי' ס"ל דאף דכללות הברכה הוא על הטובה כיון דהשתא בא ע"י קלה אין מברכין עליו ורבנן ס"ל דלא אולעין בחר השתא האין בא לידו רק

הקמיע הנה בתשובה לניסי הנאן מע"ר מרדוש אבד"ק אונגוואר שה' בעצמו נצרך לאותו דבר וגם לא ה' עירוב כלל והוריתי להיתר ומכ"ס במקום שיש עירוב :

ובנוף הדבר מה שהעיר שהמג"א בסי י"ד כ' בפשיטות דבמחצה פתוח ומחצה סתום אין יוצאין בו אפי' לכת"ל ובסי' י"ג הביא תשובת הרמ"א שמפלפל אם מותר לצאת בו. הנה אין זה השנה דהרי בסי' י"ג לא פסק שום הלכה רק צוה לעיין בתשו' הרמ"א אבל לדינא מחמיר כמ"ש בסי' י"ד. ודרך פלפול י"ל כך דאף השואל בתשובת רמ"א דס"ל דהיכי דהטליה דמג"א אינו חייב בציצית בטל"ן הציצית לגבי הבגד ואינו משוי מ"מ מודה בדין חציו סתום דדוקא היכא דגוף הטלית אינו חייב מצד גופו ואין בו שייכות ציצית כלל או ס"ל דהציצית לא הוי כמשוי דלא שייך לומר דהמחצה אחשבי' כגוף בטלית קטן ואף דאפשר לעשותו גדול זה הוי פנים חדשות בא לכאן ואין זה הראשון וכמות שהוא עתה פטור מציצית לגמרי אך בסי' י"ד דהטלית ה' חייב בציצית רק מה דהוי חציו סתום והרי זה אפשר לפתחו וזה לא נקרא מחוסר מעשה להיות נחשב כס"ח וגם הרי מתחלה קודם שנחסם חציו הוי פתוח אי"מ מתחלה ה' חייב בציצית רק אח"כ בטלו במה שתפר יותר בזה י"ל כיון דמתחלה ה' ראוי לציצית ובידו לפתחו לכך נחשב ראוי לציצית ובזה מהני חשיבות הציצית לשוי' כמשוי :

א) וברדיותי בזה גוף הדין בסי' י"ד צ"ע למה אין יוצאין בו בשבת הרי קיי"ל דא"ל לצמצם אף בידי אדם אי"מ הרי הוי ס"ס דלמא כמע"מ חייב בציצית ואח"ל פטור הרי הוי א"ל לצמצם ואי"מ דלמא הוי רובו פתוח וחייב מיהו י"ל דהוי נמי ס"ס להיפוך דלמא מע"מ פטור ודלמא רובו סתום ואי"מ הוי ס"ס להיפוך והיכי דהס"ס סתרי אהרדי לא הוי ס"ס ולפי"ז יהי' מוכח מדברי המג"א שאוסר אף לכת"ל דאף בדרבנן היכי דסי"ס סתרי אהרדי לא נחשב ס"ס וגם אין עושין זה לכתחלה א) ועיי"ל בסתירת דברי המג"א לפי הבנת ר"מ ד"ל כיון דספקא

בקסנים דידן ודאי הוי אמה על אמה שיעור שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו ובפרט באמה שלנו ודאי הוי די ומה דמליגי הפוסקים אם בעינן שיהי' גדול אינו מתבייש בה נראה דלא שייך זה בדורות הללו דבימיהם ה' דרכם לצאת בבגד גדול עם ציצית לחוץ לשוק לכך אם ה' קטן כל כך שהגדול מתבייש בה לצאת מוכח דהוא מחסרון הבגד אבל בדורות הללו שאין נוהגין לצאת בד' כנפות אפי' בגדול לשוק אי"מ מה שהגדול מתבייש אינו מכה קטנות הבגד רק מכה שינוי גוף הבגד דאין דרך בבגד זה לצאת לחוץ לכך לדידן ודאי תלוי רק בקטן אם מתכסה בו ראשו ורובו לכך די בודאי באמה על אמה כנלפע"ד :

סי' ה'. **לשא' בט"ק** של צמר שיש בו שיעור המפורש בש"ע אם חייב בציצית היות שבט"ק קראקא יתבייש לצאת בו שהולכין רק בבגדים ארוכים. הנה ידע שהתורה שלנו היא נפתח ולא תשתנה בשום זמן מן המונים וגם קראקא לא רובא דעלמא היא וכוונת חז"ל כל שאין (הקטן) מתבייש לצאת בו באיזה מקום קטן לפני איהו אנשים הדיוטים זה נקרא בגד וחייב בד' כנפות וציצית : **סי' ו'.** **לשא'** היות כי נזהר מלהוציא בעיר אף שיש עירוב מכה דיש שאינו מודה בעירוב מה יעשה במה שיש לו ביד כנפות וציצית אחד גדול ואחד קטן של משי וחושש בשביל הקטן אולי אין בו כשיעור שחייבין בציצית/הנה גוף הדבר חומרא בעלמא כמ"ש במק"א דמי שאינו מודה בעירוב לא ינה מנכרי ומהני לו השכירות משר של פיר והרי בלא"ה יש גברים רק דסמכינן על השכירות משר הפיר ומוצי' לכל ולכן אף אם רוצה ר"מ להחמיר על עצמו וכן אני נוהג כן מ"מ הרי בידו להתנות שחומרא זו אינו מקבל ע"ע ואף שכבר נהג פתמא יוכל להתיר ולא שמתחרט על גוף הדבר רק שמתחרט מה שלא אמר בלי נדר ומעתה מחדש יתנה בלי"ג וגם יתנה שאינו מקבל חומרא זו וגם לדידי א"צ לא היתר ולא תנאי רק כיון שהי' מלוכב בו בשבת ראשונה שהתחיל בגדר זה והטלית קטן ה' עליו אי"מ הוי כמתנה שחומרא זו אינו מקבל עליה ודי בזה. ומה שחשש בגדון

א) ענין אודות זה להרכ תו"ה לבי הורווען מס"ק כבר למדתי דרך השנה חסו משועבד אני לכת"ר הפת"מ ת"ס כפי' כנ"ל דז"ל פסק תמור דהרי כתב המהמר דמלית שמיכ מדרבנן ויולין בו לרה"ר כשנת נס כתב דהוי חסרון ידיעה אין אני משועבד לסכנתו ולעמתי הוי פסק דלחוריתא ומצלב שנס' סי' ספי"א ח' אינו פטורש דלנתינת דרבנן ויולין בו לרה"ר כלל אף גס א"י יהי' כן י"ל לגענין כחשים הוי ולולי דרבנן פדיון לו מספק

בסי' י"ד דמותר לטול טלית של חברו שלא מדעתו מכח דניחא ל' לקיים מצוה בממוני' וא"כ הינ כיון דמפורש בסי' כ"ב בט"ו דאין לילך בקטל לב"כ כיון דנעשה מיוחד למצוה להחפץ בו אין לשמש בו תשמיש בזיון עיי"ש וא"כ כיון דהוי בגד של מצוה הדר דומה לטלית דאמרינן דניחא ל' לקיים מצוה בממוני' ומותר לטלו שלא מדעתו כיון דמדמחו הט"ו לטלית לענין זה דאין לילך בו לב"כ לתשמיש בזיון ה"ה נמי דדומה בזה לטלית דמותר לטלו בלא דעת חברו לכך ממילא מותר המלוה להשאילו בלא דעת הלוה ואין לומר דעשוי להתלכלך ד"א דאפשר עיי"כ ביסא הוא חזון לקטמותו ואין בזה הפסד להבעלים כלל בזה מה שיחזור ויכבסנו ו"ב :

סי' מ'. ש"א ו"ל נסתפקי בה' ציצית. א. אם נפסק אחד מהציצית אחר הקשר שעושין אצל הכנף אם כשר או לא. ב. אם נפסק חוט אחד באמצעותי' קודם שתלה הציצית בכנף וקשר אותו החוט זה שרי כמ"ש בט"ו סי' י"ב סי' ג' בתשובה ובמא"ס סי' ס"ו סי' א' ואח"כ תלה הציצית בהכנף ועשה הכריכות והקשרים וגזרמן הקשר שעשה בהחוט אצל נקב הכנף והקשר שבחוט ה' עב שאין יכולין להוציאו מהנקב ונפסק אותו החוט אחר אותו הקשר שעשה קודם שתלה הציצית אם כשר או לא. הנה מלשון המב"א סי' ח' סי' א' שכתב ומה"ט לא נהגו לבדוק חוטי'ן שלמעלה מן הגדיל שמונחין על הבגד וכו' ולמ"ל הכפל ודי ה' לומר חוטי'ן שלמעלה מן הגדיל ובע"כ דקמ"ל דדוקא בנפסק מה שעל הבגד ממש אבל מה שאינו מונח על הבגד כשר דזה לא נחשב נפסק מעיקרו כיון דרובו נשאר קיים כשר ואין זה ענין כלל מה נחשב גדיל רק סמוך לנקב לא נחשב רובא דמנכר לכך פסול והוי כאלו נפסק מעיקרו אבל כל מה דהוי למטה יותר ממה שמונח על הבגד הוי רובא דמנכר וכשר מיהו היכא דעדיין לא עשה החוליא רק קשר שסמוך לנקב בזה כיון דמה"ט לא נחשב עוד לציצית

דכפא דאורייתא לחומרא וא"כ עכ"פ מספק חייב בציצית לכך שייך ב' אחשבי' אבל החם בט"ק דפטור בודאי לכך הוי דעת השואל בתשובת רמ"א שמותר לצאת בו :

סי' ו'. ש"א באשה שהודית לפניו שזינתה כמה פעמים ומבקשת תשובה אם חייב להגיד להבעל וכבר ראה דברי הנרי"ב בזה. תשובה בס"ח סי' י"ג העליתי דהשומע מן הגואף שהתודה נמי מחויב להגיד להבעל ו"ח בזה לכבוד הבריות ובהנדה דידן נראה דכ"ע מודים בזה בדשלמא בהנדה הנרי"ב שאחר אמר לו וא"כ יש לחוש שהאשה לא תרצה לקבל גט ויצטרך לדון עמה בדניא ודיינא ויתפרסם הדבר לכן יש לפלפל בדין כבוד הבריות אבל בזה שהאשה עצמה מתוודת ומבקשת תשובה איך הרי עיקר תשובה לתקן החטא מכאן ולהבא ואין תדור עמו באיסור לכן היא חייבת להגיד להבעל וא"כ היא יכולה להגיד לו בסתר ויוכל בעלה לגרשה בסתר מטעם שלא יודע לאיש למה מגרשה ואין בזה בזיון הבריות ואף אם הבעל לא ירצה להסתיר ויפרסם הדבר הוא עושה בזיון הבריות ולא אנחנו כיון דאפשר להסתיר הדבר ולכן ודאי אין לה תקנה בתשובה רק להגיד להבעל ואם לא תרצה להגיד/מ"מ לא ננעל דלת בפני שבים ויסודר לה תשובה ורורים לא יגיד להבעל אם כי מדינא ה' ראי להגיד לו מ"מ אין בידנו להעמיד הדת על תלו. וגדון סדור התשובה אם תקבל עלי' להגיד לבעלה ותקבל ממנו גט אם יאמין לה די לה זה לכפרה ויקבל עלי' תשובה להתענות ארבעים יום ב' ימים בשבוע ולא תאכל בשר לא בליילה שלפני התענית ולא בליילה שאחר התענית ואם לא תקבל עלי' זה להגיד לבעלה או יחמיר בעונשה פעל כל ביאה תתענה כן ואם אינה יודעת כמה ביאות עכ"פ על כל איש ואיש תתענה על ב' ביאות ממנו ובוהו יגדל השלום :

סי' ח'. נשאלתי מי שיש לו קטל במשכון מאחד אם מותר להשאילו לאחר בלא דעת הלוה. נראה דמותר כיון דמפורש

מספק דאורייתא ודלוי דרבנן הוי תפיס כיון דהוא חשש ומדע דעל ודלוי דרבנן מוכרחין ועל ספק חורה לון מוכרחין עיין מ"ח הל' ר"ה גבי ספק חקע ספק לא חקע ועוד לו יחא דלוינו ספק נמור סוף סוף כיון דחייב לעשות מספק י"ל דהוי לחשבי' משא"כ בסי' קס"ד למארי בודאי. ומ"ש דהוי חסרון ידיעה עיין בתוס' ס"ק דעירובין גבי פרוץ כעומד דלמפרין הך ס"ס דל"א לנחש וכע"כ חף למד דספק חסרון וידיע לכל העולם לא הוי ספק היינו א"ס אפשר עכ"פ כגוס חופן לדעת וכו' נדון הכ"ס ה' חילוף שרי' אפשר בימים הקדמונים לנדוק אבל כח"א לנחש כיון דכגוס חופן ח"א לנחש לא נחש ספק חסרון ידיעה :

סי' י"ב. שא' בתפילין של ר"ת שלא היו ריות בין דף לדף בין פרשה לפרשה בין פ' והי' אם שמוע לפ' שמע ותינוק דלא חכים ולא טיפש הי' יכול לקרות בשורה אחד. הנה לפענ"ד בודאי פסול כיון דחז"ל למדו מקרא דטובת דבעינן ד' פרשיות צריך להיות ד' פרשיות דוקא ועוד ראי' ממ"ש בש"ע סי' ל"ב סעיף ל"ו כל פרשיותיו פתוחות רק פרשה אחרונה יהי' סתומה הי' משונה פסול ובהג"ה ויש מכשירין בכולם פתוחות עיי"ש ואם לא היו בעינן דוקא ד' פרשיות מה לי אם עשאו סתומה וכדומה לו יהא דאינו נחשב פרשה בפ"ע הרי לא בעינן שיהי' דוקא ניכר שהיו ד' פרשיות ומה בכך אם היו ריות קצת באמצע בע"כ דבעינן ד' פרשיות כפי הלכה באיזה אופן היו פרשה ובע"כ דבעינן היכר דהיו ד' פרשיות לכך ברור לי שהמה פסולין :

סי' י"ג. שא' באם יתיר אות בתיבה כגון בלאבותיך האין יעשה אם ימחק תחלה האות ואח"כ ימשך הב' יותי' ארוך או להיפוך למשוך תחלה האות ואח"כ ימחק הימור אות הנה נראה הדין דהעיקר למשוך תחלה האות ואח"כ ימחק הימור דלהיפוך אם ימחק תחלה אז יהי' פירוד בין התיבה ואינו תיבה כלל ואם אח"כ יתרחב הב' יהי' שלא כסדרן ממש אבל אם משך הב' תחלה כיון דעיינן כל התיבה יחד אין זה שלא כסדרן ואף דהוי' וכדומה, הי' באמצע הב' כיון דמתחלה כשמשך הב' דעתו למחוק הוירי אין זה בכלל אות המובלע באות אחר דדוקא אם אות אחד מובלע בחברתה ע"ד להתקיים בזה פסול אבל אם מתחלה דעתו למחוק ולא להתקיים אין זה מקלקל האות וגם ניכר מתוכו שדעתו כן כיון דאות זה אין שייך שם ומוכח מן המשכת הב' שדעתו למחוק המותר אין זה מפסיד צורת הב' :

סי' י"ד. ומה' ששאל באם האות רק וצריך גרירה אם מותר להעביר האות ואח"כ לגררו הנה לגררו הכתב הישן ולשייר החדש ודאי אסור בתפילין דהוי' של"כ ובס"ת כשר. ובאותיות האדומות אסור להעביר עליהם הקולמוס דהוי' חציצה בין האות השחור ובין הקלף הוי' האדמיות חציצה ועיין בטוטר"ק הל' ס"ת לק"ק פרעשבורג הארכתי בזה :

סי' ט"ו. שא' שכתב הסופר תפילין ותתחיל לכתוב

לציצית אי"כ משיטא דהוי' כלכתה"ה לכך אין היתר רק כשחור וקשרו כדעת הטו"ר באופן דמותר אף לכתחלה אבל אם כבר הי' כדינו הציצית וחזר ונפסק כל שהיו למטה ממה שמונה על הבגד כשר כיון דרובו נשאר קיים וכן נראה מלשון הב"י שהביא ד"מ והוא בסי' י"ב והיכא שנפסק למעלה מהגדיל במקום חבורו בכנף וכו' משמע דוקא במקום חבורו בכנף דאז מעצמו אין לו התחברות בכנף אבל אם נפסק למטה ממה שמונה על הבגד בזה כיון דמעט מצד השני נשאר בכנף ואם לא יוציאנו אדם בידים לא יצא נחשב מחובר בכנף כלפ"ענ"ד בזה :

סי' י'. שא' מי טענה ובידך תחלה ברכת תפילין על של ר"ת אם צריך לברך אח"כ על של רש"י. הנה דין זה אין חדש אצלי כי מבואר בסה"ח שלי בעזה"י ואחר כמה שנים הי' פה אורח עם ספר קטן מהגאון אול"א ז"ל וכתוב בו ב"כ שצריך לברך על של רש"י אך בקיצור בלי טעם ואני ברת"י טעמו ובפרט כיון שהי' בטעות דסבר שהם של רש"י כי אם הי' יודע שהם של ר"ת ובידך עליהם אי"כ הוי' דעתו גם על רש"י בזה יש לפלפל אם חפלה הוי' המסק או לא אבל אם סבר דזה הוי' של רש"י ובידך אי"כ לא כוון על השניים והוי' ברכה בטעות דהוא סבר דהם של רש"י והם של ר"ת ואף אם כוון בברכה גם על השניים הרי סבר דהשניים של ר"ת והם של רש"י לכך הוי' ברכה בטעות וחייב לברך שנית על רש"י ועי' בסה"ח והבן :

סי' י"א. שא' עלם אחד כבר שיסבר שהוא איטר יד ימינו וכל מעשיו שהוא עושה מעודו בידו השמאלית הוא עושה גם הי' כותב בה ועל כן הוא מניח תפילין על ידו השני' שהיא יד כהה שלו שהוא ימין כל אדם והנה זה כמו שנה שחורג"ל לכתוב בידו הכהה שהוא ימין כל אדם וכותב בה תמיד ובידו השני' אינו כותב בה עוד רק מעשיו לבד הוא עושה בה. הנה אני אומר בקיצור דוראי יניח ביד שמאל שהוא ג"כ שמאל כל אדם דבזה שאני כיון דהוא באמת ימין כל אדם וגם כותב בה ודאי היא עיקרת כיון דכאן הוי' תרתי לטיבותא שהוא ימין כל אדם וגם כותב בה דבזה אול"א בחר ריבא כיון דכרוב בני אדם וזי' זה ימין וגם הוא עצמו כותב בה הוי' זה עיקר ימין ויניח בשמאל כל אדם כן ג"ל :

להדיא אם מותר לתקן בתפילין ומזוזות. נראה דודאי אסור לתקן כיון דעכ"פ הכ' נראה כאות בפ"ע אם יכסו את הוי"ו שלמעלה והרי בכמה דוכתא מהני לכסות האות לקולא מכ"ש לחומרא דמהני והרי אם יכסו את הוי"ו שלמעלה יאמר התינוק דהוי כ' לכך אסור לתקן אף דאינו ניכר להדיא :

סי' כ"א. ומה ששאל בצדיק דודאי לא אפשר לתקן בתורמ"א נפסק אם הוי דוקא אם כותב יו"ד ישרה כדעת הב"י אבל אם כ' יו"ד הפוכה בתפילין כדעת ר"י אפשר דכשר לתקן אם אינו ניכר להדיא ההפסק גם זה אינו נראה לי דמה בכך דהי"ד הפוכה עכ"פ אם יכסו הי"ד יהי' נראה הצדיק כנרין לכך פסולה ולכך גם בתירו"א נפסק למעלה אצל הגג נמי פסולה ולא במ"ש ר"מ דזה כשרה מכת דהוי"ו יהי' הפוכה ולענין כיון דעכ"פ צד אחד יהי' נראה כדלית כעין ו' פסולה :

סי' כ"ב. בנדרין היודין בתפילין ששני העוקצין שוין והורה אחר לתקנם הנח בודאי עתיד ליתן הדין בקרב שהכשיל את השואל להיות קרקפתא דלא מנח תפילין דודאי הם פסולים כמ"ש בחבורי סת"ם וכן כתב בתשובת חינוך בית יהודא כמ"ש ר"מ בעצמו :

סי' כ"ג. שא' בנדרין החיית שעשו לה מקל על גבה באמצעיתה נראה דפסולה דלא נעשה לא כדעת רש"י ולא כדעת ר"ת דלדעת רש"י הוי החטוטה בשמאלה ולא באמצע ולו יהא דהוי ספק בדעת רש"י אם דוקא בשמאלה נראה נמי דפסולה מכת ס"ס דלמא כדעת ר"ת ואת"ל כרש"י דלמא דוקא בשמאלה ועיין בפמ"ג סי' ל"ו כיוצא בו דפוסל אם עשה סתם חיית דפסולה מכת ספק איכ' ה"ה בזה ד"פ :

סי' כ"ד. שא' דעשה סופר שיניין של תפילין מקלף אחר והניח על הבתים הנה כבר הארכתי בזה הרבה לקיץ סלאנים ופסולתי כמה מאות תפילין והאיר ה' עיני כי הוא ש"ס מפורש בשבת דף כ"ה דקאמר תני ר' יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכת' לתפילין תפילין בהדיא כתיב למען תהי' תורת ה' בפיה אללא לעורו והאמר אביי שרין של תפילין הלכה למשה מסיני וא"כ אם איתא שמוחר להיות השניין מקלף אחר מת

פריך

לכתוב שם הקודש הוי' במקום שאינו צריך וכתב ירד ה"א וא"ו והתחיל לכתוב ה"א האחרונה ונזכר וגמר ועשה דלית ושוב כתב ה"א ונמצא כתוב יהודה אם מותר למחקו או לא. הנה זה דאי דאסור למחקו דלו יהא שכתב על ידות הכלים ושם י' ה' ו' כבר נתקדש לפי דעתו שכותב השם וזה שלא כהוגן עשה הסופר במ"ש מאות ו' ד' דהוי כמחוק השם רק זה מותר לקדור התיבה ולגנוזו אם כתב אחר תיבת יהודה עוד איזה תיבה יקדור תיבת יהודה עם איזה תיבה שאחריו ואם לא כתב עדיין שום תיבה אחריו יקדור שם יהודה לבד ואין זה קדור השם כיון דעתה לפנינו כתוב יהודה מותר זה לבדו לקדור : **סי' מ"ז.** בנידון השאלה שהי' בתפילין של ר"ת נשאר בסוף פ' שמע כשיעור פרשה בזה ודאי דכשרה בלי ספק : **סי' י"ז.** בדין הנטפל לפני ה' ולאחריו הנה הנטפל לפניו בין אם נכתב לפני השם בין אם נכתב לאחר כתיבת השם מותר למחקו אבל הנטפל לאחר השם אם עדיין לא נכתב השם מותר למחקו אבל אם אחר שנכתב השם אסור למחקו אף שהוא נכתב קודם השם כיון דכבר נכתב השם קדשו השם ואסור למחקו :

סי' י"ח. בנדרין תפילין ומזוזות שבאיזה תיבות לא נקלט הדיו יפה ואינו שחור הנה זה דאי אסור לתקנו דלא מבעיא אם כבר נכתב אח"כ תיבות דהוי שלא כסדרן רק גם אם לא נכתב אח"כ אותיות כיון שהדיו נעשה גע"ל אם יעביר עליו קולמוס הוי הדיו שלמטה חציצה בין הדיו ובין הקלף ופסול :

סי' י"ט. שא' בפרשה אחת שבתפילין הרגיש סופר אחד שהראש למ"ד בשורה התחתונה נכנסת מעט לתוך כ' פשוטה משורה עליונה והנה עתה שהרגיש הסופר ראו שמעט עובי הלמ"ד נכנס בהחלל ומעט עובי הראש הוי חוץ מהחלל והתגין נוסף לצד שמאל לגמרי חוץ להחלל יותר ויותר גם עשה בחינה ואמרו שהוא כ' פשוטה הנה בזה ודאי התפילין כשרים דבזה ניכר שהוא כ' פשוטה ולא נשתנה צורת האות כיון שקצת העיבוי הוי חוץ לחלל וגם התגין חוץ לחלל ודאי כשרים התפילין :

סי' כ'. שא' אם נפסק הלמ"ד במקום שנדבק הי"ו"ו עם הכ' ואין ניכר ההפסק

נמי לא היו צורת הא זה כשר בדיעבד כן אני מורה תמיד והיא נכון בעזה"י :

סי' כ"ה. שא' בראש למיד הנכנס לתוך ד"א מהני לגרור הראש של הלמיד לדינא הי נראה דאם הוא בס"ת דאפשר לתקן לגמרי ודאי יתקן גוף הדל"ת אך בתרי"ם דפסול שלי"כ ודאי פסול ואם בס"ת א"א לתקן כל הדל"ת בקל מותר למחוק הראש של הלמיד :

סי' כ"ט. נדרין התפילין שהי' אות ירד שני הראשין כמעט שוין היטב אשר

דיבר שאין לו תיקון ופסולין ולא מהני בזה קריאת החינוק ליי"ד כל דניכר שאין עליו צורת האות ואין בזה שום תיקון :

סי' ל'. בדבר שאלתו דברי שניכם לא יחבנו כי לפי הנראה ממכתב ר"מ גם בצד שמאל בראש הה"א לא הי' תנ והה"א נופא הי' כעין רי"ש וזה ודאי פסול לכ"ע כמ"ש במנחות דף כ"ט דבעינן תנן אך מ"מ לפסול הס"ת והתפילין זה שגר דהרי הא דבעינן כסדרן היינו אם לא נכתב האות כדינו אבל בזה הרי נכתב הה"א כדינו רק הלל"מ דבתפילין בעינן תנן בזה די אם יעשה כעת תנן בצד שמאל בראש הה"א וכשר לדעת רש"י ודעמי' וכשר בדיעבד ואין לפסול מכה זה הס"ת או התפילין. ואח"כ הוספתי עוד דאף בה"א אחרונה של הוי' ב"ה אף שנכתב ג"כ עגול קצת ולא מרובע נמי כשר הכל ויסכר פי דוברי שקר :

סי' ל"א. שא' בעורות שנתן למים לשם ס"ת ותו"מ אבל לא אח"כ כשנתנם לסיד ובטרו סי' ל"ב סי' ג' כתב שבשעה שנותן למים די ובטב"ת סי' קצ"ה חולק ע"ז מה דעתי. הנה לדעתי הם כשרים כיון דעכ"פ הנתיבה במים הוי מבשרי ליתנו להסיד די בזה ובפרט מה שנותן אח"כ בסיד הוי על דעת הראשונה הוא עושה והה"ג בזה ומה"ס ראוי להקל אם בסוף העיבוד אומר לשמו דמהני כמ"ש בובח"ס דאף אם סתמא פסול מ"מ בזה כשר בסתם ואח"כ לשמו דסופו מוכיח על תחלתו עיי"ש כן ה"ג בזה מיהו י"ל כיון דיש פלוגתא דתנאי בזה רשב"ג ורבנן בחולין אם אמרינן הוכיח סופו על תחלתו. אי"כ י"ל דכוונת הש"ס שם דמוקי לה כמ"ד דס"ל דאמרינן הוכיח

פריך הרי י"ל דמשכחת לה דהעור יהי' מבהמת טמאה והשינין מטהורה ובע"כ דבעינן דהשינן יהי' מגוף העור וכן הוא בפרש"י דהשינן של תפילין דיהי' העור נקמט מבחוץ ג' קמטין דומה לשינן וכו' וכיון דאות של שם נכתב בקמטין שלו מותר במין בעינן ומקרא נפיק וכו' אי"כ מוכח להדיא מפרש"י דבעינן. השינן יהי' מגוף העור לכך כל התפילין כאלו פסולין והמניחין הוי קרקפתא דלא מנה תפילין והסופר פסול ועיין בס' ק"ס שלי :

סי' כ"ה. שא' בתפילין שהי' כתוב בהם וקשרתם אותם אותם וחי' תיבת אותם כפול

ורצה הסופר לתקן ולמחוק את אותם הראשון כן שימחק האלף והיו"ו ושייר התי"ו מ"מ ומתיבת וקשרתם ימחק התי"ו והמ"ם וימשוך ראש הרי"ש עד תי"ו מ"ם של אותם הראשון הנה חלילה לעשות כן דהוי שלא כסדרן דתיבת וקשרתם כיון דנמחק ממנו אינו תיבה ומה דמשכו לחי"ו מ"ם עשהו תיבה מחדש הוי שלא כסדרן ומה לי אם הי' כותב תי"ו מ"ם מחדש או מושכן לחי"ו מ"ם שכבר נכתב כיון דעכ"פ לא הוי מחובר תחלה רק עכשיו מחבר הוי שלי"כ ואף שאומר הסופר שכיבוצא בזה מבואר בפמ"ג אין לי פנאי לעיין אם אמת כן ואם באמת כן אין דבריו נראין וחלילה לעשות כן ואם עשה כן התפילין פסולין א :

סי' כ"ו. שא' באחד שהביא תפילין של יד והי' כתוב בה שם הוי' ב"ה בשני יודין קודם הא ראשונה ופסק ר"מ דימחק יוד ראשונה יפה הורה וכונן ר"מ לדברי המ"ע בתשובה הובא בא"ר סי' קמ"ב ובפמ"ג סי' קמ"ג דאות הראשון או האחרון הכפול מותר למחק וללא האמצעית עיי"ש ובטעם הדבר והארכתי בעזה"י בכמה תשובות :

סי' כ"ז. שא' בלמיד שנכנס תוך כ' פשוטה הנה זו פשיטא שפסולה דהיינו

אם קו הלמיד עומד חוץ מרגל הימין של הכף בעינין שאם הי' נטיל החלק הלמיד של מטה הי' נראה כה"א ודאי פסולה אך אם הקו של הלמיד הי' סמוך אל רגל הימין של הכף קרוב ממחצה של רוחב החלק מן הכף בעינין שאף אם נטיל הלמיד

(א) ומה שחזר והקשה לתה לא דחיתי ראיות הפמ"ג תתיבת לזכותך הנה כאלת קלתי על דבריו וכלאם דבריו כנונין דכלאנוחין אפשר להרחיק הכ' מ"ס שמוחק היו"ו וכן כתבתי לט"ל בתשובה ולכן לא הוי שלל כסדרן אבל כדון ידי דהוי תיבה גלית מיותר ודלי יהי' נראה ה"ק והוי שלל כסדרן :

דקאמר דס"ל אין רוב ע"ה מעשרין הן היינו
דאם הוי רוב ע"ה מעשרין כיון דהוי רוב וגם
ס"ס ודאי הוי מיעוטא דמיעוטא ובוה מותר לעשות
אף לכתחלה לכך קאמר דס"ל אין רוב ע"ה מעשרין
הם וי"ל עוד ע"ה מלפול דהך ס"ס שמא שניהם
מעשרין הוי ס"ס דתליא במעשה וי"ל כמו רובא
דתליא במעשה לא אמרינן אבל בעלמא ודאי אמרינן
ס"ס אף לקולא כדמוכח בכמה דוכתי ולא ידעתי
מקום ספקו דומר דלא אמרינן ס"ס לקולא מאין
הרגלים דומר כן והדבר פשוט להיטות:

ס' ל"ג. שא' אם עמד קודם אור הבוקר
וביור ברכת התורה אף שהי'
ניעור כל הלילה אם יוצא בזה הגה לדעתי ודאי
צריך לחזור ולברך כיון דהברכה ראשונה הוי לבטלה
אינו יוצא בזה וכן נראה מלשון הש"ע סי' מ"ז שכ'
המשכים קודם אור היום וכו' וא"צ לחזור ולברך
משמע הא אם הי' ניעור כל הלילה וביור קודם
אור הבוקר צריך לחזור ולברך בשחרית והנה אין
לומר דהוי ספק ברכה ד"א דאף המג"א ס"ק י"ב
שמסקס בזה היינו רק אם חייב לברך בבוקר או
לא אבל בלילה ודאי פטור וא"כ הוי ברכה לבטלה
ובודאי אינו יוצא ואף דעכ"ם הוי ספק אם חייב
לברך ביום כשניעור כל הלילה כמ"ש המג"א מ"מ
אינו בכלל ספק ברכה דהוי ס"ס כיון דדעת רש"י
הובא בב"י סי' מ"ז דאפי' הי' ישן וביור בלילה
צריך לחזור ולברך ביום וא"כ נהי דלא קיי"ל כן
מ"מ בזה הוי ס"ס דלמא חייב לברך בל"א אף שהי'
יוצא בברכה קודם ע"ה ודלמא חייב כל הניעור
בלילה לברך בבוקר ואינו יוצא כמה שבירך ברכה
לבטלה. ובהיותי בזה ראיתי תמיה במג"א סי'
מ"ז ס"ק י"ג מ"ש כל זמן שלא ישן משמע דאם
הי' ניעור כל הלילה א"צ לברך בבוקר וכו'
ולא ידעתי מהיכן משמע ל"י כן דלמא כוונת המחבר
דא"צ לברך היינו קודם ע"ה א"צ לברך כ"ז שלא
ישן אבל בבוקר חייב לברך ולכך ודאי דחייב לברך
שנית בבוקר ומ"מ אם אפשר שישמע מאחר להוציא
מה טוב ואם ליכא אחר חייב לברך ועיין בסי'
רי"ט מ"ש שם הרמ"א אם הוציא אחרים י"ח
וכי' משמע הא בל"א אין הברכה בטעות פטור
דהוי ברכה לבטלה רק כיון דהוציא אחרים אינו
לבטלה לכך הוי ברכה עיי"ש כן הדבר פשוט:
ס' ל"ד. שא' בא' שמברך ברכת השחר שלא
עשני עכ"ם ואין רצונו לברך

שלא

הנחית סע"ת אבל לדידן כיון דספקא הוי אם
אמרינן הסע"ת לכך י"ל דלא מהני אם כוון אח"כ
לשמו וכו' אבל בזה לומר ע"ד ראשונה הוא עושה
ליכא בזה מלוגתא א"כ מוכח דלכ"ע הוי כן לכך
ה"ה נמי בזה הוי כן ולכך לדעתי הוי הרצועות
כש"ס מיהו אני סבטל דעתי נגד דעת הנר"ב
ואין לעשות מהם רצועות לתמילין לכתחלה מיהו
אם הוי שעת הדחק דליכא אחרים נראה דמותר
להנחית ולברך עליהם כדעת הט"ו הג"ל:

ס' ל"ב. שא' באחד שהי' מסופק אם בירך
ברכת התורה לדעת הפרי"ח
שצריך לחזור ולברך מספק אם יכול להוציא את
חברו שמסופק ג"כ אם בירך בה"ת י"ל דאיכא
ס"ס לקולא שמא הוא לא בירך עדיין ואפי' את"ל
דבירך דלמא גם חברו בירך בה"ת או דלמא אמרינן
להיטות שמא הוא כבר בירך וחברו לא בירך עדיין
ואי' להוציא מספק. הנה לא ידעתי ספק זה
הרי קיי"ל בכל הברכות אם יצא מוציא חוץ מברכת
הנהנין א"כ מה בכך אם הוא בירך כבר וחברו
לא בירך נמי יכול להוציא ומה ספק הוי לו בזה.
ומ"ש לפשוט ספק שלו דלא אמרינן ס"ס לקולא
ממנחות דף ל"א במ"ש שם א"ד א"ל קח לך מן
הנכרי ולימא ל"י קח לך מן השוק קסבר אין רוב
ע"ה מעשרין הם ופרש"י לא מספקא ל"י ב"י והוי
מחצה על מחצה הלכך איכא למימר המעורב נתעשר
חזו לא נתעשר והא הוי ס"ס לקולא עכ"ל. גם
ד"א דמה ס"ס הוי כיון דאסור לעשר מן החיוב
על הפטור וכן מן הפטור על החיוב א"כ אין כאן
ס"ס דאם רק אחד מעושר אסור להפריש זה
מזה ואין היתר להפריש רק אם שניהם אינן
מעושרין ואף את"ל דהוי ס"ס שמא שניהם מעושרין
ומן הפטור על הפטור מותר ואת"ל שאינן מעושרין
דלמא שניהם אינן מעושרין והוי מן החיוב על
החיוב אך זה אינו דהוי נמי ס"ס להיטות שמא זה
מעושר וזה אינו מעושר ואף אם ירצה לומר דספק
זה שמא חד מעושר וחד אינו מעושר הוי חד שמא
והוי כחד ספק משא"כ שמא שניהם מעושרין או
שניהם אינן מעושרין הוי תרי שמא והוי ס"ס מ"מ
גם זה אינו ראוי דהרי קיי"ל לא סמכינן אס"ס
לכ"י דאיכא לברורי ואף הסוברים דהיכא דאיכא
לברורי סמכינן אס"ס מ"מ זה לכ"ע אין עושין
ס"ס לכתחלה א"כ הי"נ אין ליקח מן הע"ה ולעשות
ס"ס לכתחלה כיון דאפשר ליקח מן הנכרי ומת

גוי לא כן עתה לא נקראתי בס"ע גוי וכן נאמר ביחזקאל ל"ז והי' לגוי אחד בארץ דבכלל נקרא גוי אחד ואמר שם ולא יתצו עוד לשני גוים דאז כיון דנעשה פירוד ביניהם יהי' לכ"א מלך אחר נקרא כל חד מהם גוי ויגיד ב' גוים אבל כל יחיד מהם לא נקרא גוי ולכן צריך לברך רק שלא עשני גוי והמשנה מזה עתיד ליתן את הדין :

סי' ל"ה. מה דנסתפק להסבורים בס"י מ"ז דמהרהר בדי"א א"צ לברך אם שומע דית' צריך לברך אם שומע הוי כעונה. הנה זה תליא בפלוגתא רש"י ור"ת בס"פ פ"ד הל' הגזול והובא בטור וב"י סי' ק"ד דלרש"י דס"ל דמותר לשתוק באמצע התפלה ולכוין למה שהשי"ן אומר הרי דס"ל דשומע אינו כעונה ממש רק כמהרהר ואינו הפסק ה"ה דאין לברך בה"ת על זה אבל לר"ת וסיעתו דס"ל דלא ישתוק דשומע כעונה והוי הפסק אי"כ ה"ה דצריך לברך בה"ת כיון דהוי כדבור ממש וכיון דאנן לא קיי"ל כר"ת וקיי"ל בס"י ק"ד דישתוק ויכוין ולא הוי הפסק ה"ה דא"צ לברך ובפרט דלרש"י וסיעתו דקיי"ל כותיהו דלא נחשב הפסק מוכח בודאי דאינו כדיבור ולהיפוך לר"ת אין רא"י דיל"ה התם כוונתו כיון דקיי"ל כל הראוי לבי"ה אין בי"ה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבי"ה בילה מעכבת בו אי"כ התם כיון דהוי באמצע התפלה אי"כ אינו ראוי לענות בסוף שיהי' הפסק לכן בילה מעכבת בו ואין די בהרהור ובע"כ אם ישתוק יצטרך לומר דשומע הוי כעונה ממש וזה גופו דיבור הוא ואי"כ אם מחשב כדיבור ממש שוב הוי הפסק אבל בעלמא היכא שראוי לענות שוב י"ל אין בילה מעכבת בו ודי בהרהור לכך לא הוי בזה כדיבור ממש רק דינו כמהרהר ואף ר"ת מודה בזה וז"ב א. שוב ראיתי בב"לית

שלא עשני גוי דגם ישראל נקראו גוים. הנה נוסחא זו ודאי הוי צד אפיקורסת דהרי עכ"מ הוי ר"ת של עובדי כוכבים ומזלות ואם אומר כן משמע דנכרים דאינן עובדים כ"מ עליהם אינו מברך והוא צד אפיקורסת ואם רצה לשנות נוסחת השם מכח דאף ישראל נקראים כן הול"ל שלא עשני נכרי אבל מדברך שלא עשני עכ"מ הוי בו צד אפיקורסת ועל ההצעה גופה דישאל נמי נקראו כן הוא טעות דהנה ישראל בכלל נקראים גוי כמ"ש גוי וקהל גוים יהי' ממך וכן הוי גוי חוטא אבל כל אחד מישראל בס"ע אינו נקרא גוי אבל בנכרים כל יחיד מהם נקרא גוי והטעם עפ"מ"ש במדרש דביעקב הוי שבעים וכתובי נפש ובעשו הוי שש עשרה וכתובי נפשות דישאל הם מעולם היחוד אבל הגוים הם מעולם הפירוד עיי"ש ולכן א"ש דבנכרי כיון דכל אחד הוי דבר בס"ע נקרא כ"א מהם גוי אבל בישראל כ"א ביחוד הוי רק משהו וחלק קטן מן הכלל לכך לא נקרא יחיד בפ"ע בכלל גוי ודאי ממש מגיד דבריו ליעקב וכו' לא עשה כן לכל גוי ואין אמר לא עשה כן לכל גוי והרי ישראל נמי נקראו גוי אך הכונה דבישראל מגיד הוא ית' דבריו לאחד כמו שהגיד תורה למשה רבינו לבד והוא למדה לישראל וכן לכל דור מגיד דבריו לחכם הדור אבל לא עשה כן לכל גוי להיות מודיע לגוי אחד ולכן שפיר אמר לכל גוי דישאל אחד לא נקרא גוי ולכן לא ימצא לומר על רבים מישראל לשון גוים ולשון רבים משמע הרבה גוים ובישראל ליכא הרבה גוים אבל בגוים נאמר נביא לגוים נתתיך וכן רם על כל גוים ה' אבל יעקב או ישראל נקרא אף אחד והרבה נקראו ישראלים ולכן שפיר מברך כ"א שלא עשני גוי דאם הייתי נכרי הייתי אני לבדי נקרא

(א) והחריף ר' יוסף טיטליש תדאכמיל רזה לומר דזה דומה לנ"ש הפוסקים כביכול תמן דלון תכרכון על נכרים שגבל הנה אין לו דמיון כלל עמוד והנן אי"כ אם מחבל כפה ויכרן על הנימול כמו על דית ולמה אין תכרכון ההם כלל על הנימול אף כע"כ שאלי דהתם שיקר המלה הוי רק כלל ולכן כיון דשיקר המלה הוי כלל ולא כפה אף אם אומר כפה נמי אינו תכרך עליו אבל כדית הוי להיפוך דשיקר המלה הוי כדבור כמ"ש ושמתם לנכר ולכן אף אם הוא כההור נמי חייב לנכר דכזה הוי להיפוך דההור הוי כדבור. ומ"ש דהוי אף קיי"ל בס"י ק"ד דישתוק וישמע ואשכ"ח קיי"ל דערוס לא יתרוס ולא ישחוק דאסור להיות שומע כעונה הנה הא לא קשיא דכשתיעה כחלמא התפלה מה איכפת לנו אם ישמע ויכוין אחר דלית כדבור להיות הפסק אבל כשחש או תורס כיון דהוא חייב לנכר ואסור לעשות הדבר כלי כרכה אי"כ הרי אינו ראוי לבי"ה דלית ראוי לענות כיון דהוא ערוס וכל שאינו ראוי לבי"ה בילה מעכבת בו וכוין דלית ראוי לענות אינו יולא כזה ידי הכרכה גם הוי תתני דסמרי האדדי אם הוי כעונה הוי ערוס ואסור לענות ואם אינו כעונה אינו יולא ידי הכרכה שהוא חייב אלל כחלמא התפלה מה איכפת לנו אם ישתוק ויכוין ונאמר כחלמא דלית כדבור ואינו הפסק אלל להסבורים דאסור לשמוע דכע"כ הוי כדבור חייב אף לנכר. ומה שהקשה ולמה לא חשני כדורים דף ס' באומר אשה פרק זה דלכך אינו מושבע ופומד מכח דיולא כההור זה נק"מ דשיקר המלה

דף כ"א מבואר בו כעין ספק שלו והכל אחד עייש ופשטו מהנ"ל וכוונתי לדבריו בזה :
 סי' קצ"ז. שא' בש"ש שיש לו שבתים ואומר בתפלתו בקול רם בברכת המניין וכל אויבי עמך ואויבי מהרה יכרתו וכו'. הנה רע עלי המעשה מכמה טעמי אחד דאסור להזכיר בקרר מה דשייך ליחיד רק מה שהיו צורך רבים מותר להוסיף בקרר אבל מה ששייך ליחיד אסור להוסיף בתפלתו על תקנת חז"ל. ועוד עובר על דברי חז"ל שאמרו מי כתיב יתמו חוטאים חטאים כתיב. והיותר קשה מ"ש בש"ע סי' נ"ג במג"א דצריך הש"ך להסיר הקנאה בתפלתו עיי"ש ועוד מבואר בסי' תקפ"א שאם מכוין שלא להוציא שונאים בתפלתו גם אוהביו אינן יוצאים בתפלתו והטעם נראה עפ"י המג"א הנ"ל כיון שמכוין שלא להוציא שונאים מוכח דאינו מסיר הקנאה מלבו בזה פסול להיות ש"ך זה שאומר ואויבי גלי דעתי' שאינו מכוין להוציאם ואומדנא דמוכח הוא ואף אם הוא אינו מכוין לכך עכ"פ אויביו לא יענו בזה אמן על ברכה זו וא"כ הם אין יוצאין בתפלתו והוא הגורם להם במה שאומר כנא"כ כיון שגורם שאויביו אין יוצאין בתפלתו גם אוהביו אין יוצאין בתפלתו ומה גם בברכת המינים בזה ראוי להחמיר יותר דהרי י"ל לפרש הכונה שאומר דדוקא תרתי ביחד שאם הוא אויבי עמך וגם אויבי הם יכרתו אבל אם הם אויבי עמך ואינן אויביו לא יכרתו וא"כ הוא אוהב לאויבי ישראל וכל כה"ג ראוי לדקדק בברכת המינים ביותר כמו שחששו חז"ל ביותר בברכת המינים לכך ראוי לסלקו מן הש"ך ולהדפו ולרדפו ביותר :

סי' קצ"ח. שא' בש"ש שאמר בש"ת אתה הראית והמנהג שמי שאומר אתה הראית צריך לומר גם החרוזים והוא אמר שחון מבהמ"ד יאמר החרוזים וחלץ הטלית ואח"כ כיבד השמש את התורה לכהנים ולוים להק"ף הקפה ראשונה ואח"כ בהקפה ב' כיבד לאנשים מכובדים ולגבירים וגם נמי

לש"ך מבהמ"ד ולא רצה לקבל התורה וכן בהקפה ג' וד' כיבדוהו ולא רצה לקבל התורה ואדרבה דחפה בכל פעם בב' ידיים ואמר הטעם מפני שצריכין לכבדו בהקפה א' אעפ"י שאינו לא כהן ולא לוי. הנה ש"ך זה ראה לגיזפה ומקורו בברכות פ"ט שאחד מדברים המקצרים שנותני של אדם הוא אם קראוהו לעלות לתורה ואינו עולה ובש"ך דף ח' ועוזבי ה' יכלו זה המניח ס"ת כשהוא פתוח ויוצא והנה כל עיקר טעמם בזה היה מכת בויון התורה ומה לי בויון זה או זה כל ניכר דהוי בויון התורה הוי בכלל זה והנה המג"א בסי' נ"ג ס"ק כ"ב נראה שהוא חילקן לשני מאמרים שונים ותמוה דבאמת חדא היא ומא"ח ומא"ח וכל אחד פ"י כוונת חברו דהנה ודאי עוזבי ה' יכלו היינו קיצור ימים ושניהם חד טעמא דהוי בויון התורה ושניהם צריכין ול"ז דמקרא דעוזבי ה' יכלו מנ"ל דהוי העדר כבוד התורה דלמא על ענין אחר אך כיון דכתיב כי הוא חייך מן העל נשמע הלאו לכך מסתבר לו' דעוזבי ה' יכלו הוי על בויון התורה ומקרא דכי הוא חייך נמי לא משמע דלמא אם מכבד התורה הוי לו שכר אורך ימים ואם ח"ו עושה בויון לתורה אין לו שכר ברכה ומי"ם גם קל"ה אין לו וכיקאמר כעין זה בפ"ג דקדושין לרבנן דס"ל דל"ב ת"כ למה כתיב ואם בחוקתי תמאסו וקאמר שם דהוי ס"ד לא ברכה ולא קל"ה וכו' כן ה"נ בזה לכך צריך קרא דעוזבי ה' יכלו וכל חד מפרש מה דסתם חברו ויפה כ' הכה"ג דהכל אחד הוא, מיהו בין להכה"ג בין להמג"א עברה הוי דהוי בויון התורה והוי בכלל עוזבי ה' יכלו או מקצר ימיו וא"כ הוא אין ראוי להיות ש"ך דהש"ך צריך להיות הגון ומכובד כמ"ש בסי' נ"ג דאין לו זקן אסור להיות ש"ך מפני כבוד הצבור ומכ"ש המבזה התורה ועל"י אמר התנא כל המבזה התורה מופרש מה דסתם חברו ולמד מקרא דבחי יקלו והרי כל בויון בכלל וכן אמרו מסיר אונזו משמוע תורה גם חפלתו תועבה

מזה הוי הדיבור כמ"ש וטנחם לנצח וכדמוכח בברכות ומה דוכתב דעיקר הלימוד הוי בפה ולכן הוי על זה מושגש וטנחם לנצח מה"ש אם מהרהר ח"ל לנצח דלון זה מן התורה. ומ"ש לעיל לנצח אם מהרהר נתי לר"ך לנצח היינו למ"ד הרהור כד"ד חלל און דקיי"ל הרהור לאו כד"ד ח"ל לנצח על הרהור כמ"ש בלח"ה סי' ת"ז רק אם שומע דלח"ה שומע כעונה הוי הפסק הוי כדבור מתעט וחייב לנצח וכזה שנה עוד כמה מזהמה ספק הנ"ל להנך דהתם הוי די בהרהור לנצח כלי שמיטה מאחרים ולכן לא הוי כמעשה חלל כלן מהרהר בל"ת בלח"ה ח"ל לנצח רק כשומע ד"ת כנצתי לנצח דכזה להסבירים דהוי כעונה מתעט להפסק הוי כעונה מתעט לנצח וד"ת נמי אינו יולא בהרהור רק כדבור וא"ש. שוב ראיתי בלח"ה ברכות דף כ"א מכוון כי כעין

ישבו בביתם. או ילכו לעיר אחרת עכ"ל אי"כ בדיוק כתב דהסביבות אינן מאותו הישוב רק מישוב אחר רק שבאים לשם להתפלל בזה אין צריכין ליתן למנין וחזון וכן מורה סיום הלשון שיכולין לישב בביתם או ילכו לעיר אחרת משמע דאין עליהם חיוב ליתן רק מכה הנאה שבאים לשם בזה כתבו דא"צ ליתן להם אבל אם הם מאותו הישוב צריכין ליתן בכל ענין כבני העיר ממש וגם נראה דאף אם אינו מאותו ישוב מיידי שם המג"א בענין שההילוך לעיר אחרת הוא שזה כמו ההילוך לאותו ישוב וגם מיידי שגם במקומם אם ירצו לשכור מנין וחזון לא יצטרכו ליתן יותר ממה שיצטרכו ליתן לאותו ישוב לחלקם או כיון דאין נהנין ומרויחין ממון מביאתם להישוב בזה א"צ ליתן להם חלק אבל אם אין ביד הבאים לשכור להם מנין וחזון וגם העיר האחרת רחוקה יותר ויצטרכו ליתן יותר הוצאות אם ילכו לעיר אחרת אי"כ נחננו הרווחת ממון במה שבאים לאותו ישוב ודאי צריכין ליתן חלק למנין וחזון כיון דנהנין מזה הרווחת ממון מעין דקיי"ל בפ"ק דב"ב ובחר"מ סי' קנ"ח סי' במקיף את חברו מדי רוחותיו אף אם עמד מקיף וגדר את הרביעית מחייבין אותו ליתן חלקו. לכן העולה מזה אם דת המלך אינו חולק אותו משייכות לכפר א' צריך ליתן סיוע לכל הצטרכות כפר א' אבל אם דת המלך לחלקו מכפר א' אז אם יש עיר אחרת קרובה לכפר שלו כפי ערך ההילוך לכפר א' א"צ ליתן כלום לצורך בה"כ של כפר א' אף שבא להתפלל לכפר א' אבל אם אין לו עיר קרובה כמו כפר א' אז צריך ליתן חלק לבה"כ כמו שנותן כ"א מכפר א' והתחילוק

הוי לפי ממון וכו' כנלפענ"ד בזה לדינא: סי' מ', (שא' א' מותר לענות אמן כשביית עכו"ם מפסיק. הנה ברור

לי דאף שהפוסקים נקטו בלשונם קדיש או ברכו באמת אין חילוק בדבר רק אף אמן הוי בכלל כי מ"ש די"ל דוקא קדיש וקדושה דבעינן עשרה ו"א דמה בכך הרי שם במקומו יש עשרה ונאמר בעשרה ולענות איש"ר זה בפ"ע מותר לאמרו אף בפחות מעשרה ודוקא קדיש בשלימות אסור לאמרו רק בעשרה אבל יא שמ"י רבא לבדו מותר לומר בלתי עשרה רק מצד האמן הוי איסור דהוי אמן יתמנה אי"כ אם במקום הקדיש עשרה למה לא יענה אמן ישרי וגם ברוך ה' המבורך לעולם ועד א"צ

עשרה

גמי הכונה כיון דמסיר אונן משמוע תורה הוי ביוון התורה לכן גם תפלתו תועבה לכן מן הדין להעבירו מיהו אפשר שהוא י"ש ודרך מקרה הוא לו אזי די לעונשו והעברה על איזה זמן כפי אשר יבינו כי אני מבחין:

סי' ל"ח. (שא' ע"ד הרבנים שמתקבלים על ג' שנים אם יכולין אח"כ לדחותם

הנה מ"ש בטעם המנהג על ג"ש מכה שלא ימכרו ממכרת עבד זה נכון ופשוט דהרי הרב אומר כן בסי' של"ג במלמד ומה לי מלמד ומה לי רב אך שטעם זה יועיל שלא לדחותם אח"כ ו"א דטוף טוף כיון שמקבלין רק על זמן אם כלה הזמן יכולין לדחותו אך זה כמה כתבתי לק"ק פאסריין דנתי דיכולין לדחותו היינו רק רוב הצבור ולא המיעוט דנתי דכתב הטר"ו בסי' ג'יה דזה דומה לתחלת הקבלה ואף היחיד יכול למחות היינו רק בש"ץ וכדומה אבל ברב דהוי ביוון התורה אנו סהרי דלא הוי דעתייהו להכי שגם היחיד יהי יכול למחות ולבנות כבוד התורה לכן בזה אין המיעוט יכולין לדחותו רק הרוב יכולין לדחותו ועכשיו נחשב הרוב היינו רוב פורעי המס כמ"ש המג"א שם מיהו אם ישתקו איזה ימים ולא יסלקו אותו מיד נשאר כמעיקרא ואין בידם עוד לדחותו עד גמר עוד ג' שנים כמקדם:

סי' ל"ט. (שא' בנזון הישובים שלו דכפר א' השייך לעירו וסמך לכפר הג"ל

יש כפר ב' רחוק ממנה רק רבע שעה ודר שם אחד וזה י"ד שנים שכפר ב' שייך לישוב א' ולרבנות של ר"מ בכל וכל ועד עתה התחבר האיש הג"ל עם הישוב א' בכל התשלומין ובכל ההוצאות הן במעות ראבינאט והן בצרכי בהכ"ג שם ובשאר כל הוצאות ועתה חזור האיש ואינו רוצה ליתן שום חלק לכפר א'. הנה ידע דהישובים בדת המלך ושריו תליא מלחא אם האיש בידו לפעול אצל שרי המלוכה להפריד עצמו מכפר א' בענין המסים וחוקי המלך הרשות בידו אבל כ"ז שמצד הממשלה בענין מסים וחוקי המלוכה שייך עדיין לכפר א' אזי מחויב ליתן להצטרכות שצריך כפר א' הן לשכירות הרבנות הן לצורך בה"כ וכדומה ואינו דומה לכל למ"ש המג"א באורח סי' ג'יה בסופו שדייק בלשונו וז"ל כתב במע"צ השיב מהרי"ל על ישובים הצריכין לשכור מנין וחזון סביבות הבאים לשם א"צ ליתן כלום להישוב דאי בעי

מה איכפת אם מתנה כן לשופרי דמלתא דהרי לרוב הפוס' מה דקיי"ל אי"ב הוי רק מכה ספק ואי"ב אולי י"ב ויהי' יוצא עם הצבור, ומלכד כיו אינו נופל בדין ברירה חדא די"ל דדומה למ"ש הר"ן ר"ם השותפין דאף דקיי"ל א"ב קיי"ל התם כראב"י מכת דזה ידוע מתחלה דפעם ישתמש זה ופעם זה הוי כעיקרו מבורר מתחלתו כן ח"ג

כיון דשכיח הוא דפעם מאחרין זמן תפלה ופעם מקדימין אי"ב עיקרו מבורר בתחלתו ורק מיעוט מבורר בסופו איזה יום כך ואיזה כך בזה קיי"ל כראב"י דיי"ב. ועוד ג"ל דברירה לא שייך רק בדבר התלוי במעשה ולא בדבר התלוי במחשבה דהנה בגט וכדומה הוי מעשה וכן בתרומה כיון דאמרינן בפ"ג דקידושין דמחשבה דתרומה כמעשה דמיא ולכך תליא בדין ברירה אבל במה דאינו מעשה רק במחשבה וכונה על כונה ומחשבה י"ב וראי' ממ"ש בפ"ב דפסחים בחלת תודה עשאן לשוק יוצא בהם ומפרש בש"ס הטעם דכל לשוק אמלכתי אמליך אם לא מודבן אימוק בהו אנא והקשיתי בחי' הרי א"ב וגראה דא"ש כיון דבמעשה שוה ואין החילוק רק אם הוי לשם תודה או לשם מצוה וזה אינו נופל בדין ברירה ומחוי' הכונה. ועוד ראי' מפ"ש דפסחים בשכח מה אמר לו רבו ילך אצל רועה ויאמר אם טלה שלו וגדי שלי וכר' והרי א"ב ומה יועיל אח"כ שיבורר מה שאמר לו רבו איך יחשב למפרע הפסח ע"ש עבדו הרי א"ב ובע"כ כיון דהמעשה שוה ואינו תלוי רק בכונה אם הוי לשם זה או זה ודאי אמרינן ברירה וטעם הדבר ג"ל דענין ברירה הוי רק כעין מחשבה וכמו דקיי"ל דאין מחשבה מוציא מידי מעשה כן ח"ג אין ברירה דאינו מוציא מידי מעשה אבל בדבר תלוי רק במחשבה מהני ברירה דבזה מחשבה מוציא מידי מחשבה ולכך ג"ל דאין חשש במנהגו :

סי' מ"ג. מ"ג. מ"ג. מה שהעיר ע"מ שאנו אומרים בנוסח יה"ר שבתהלים ה' ה' א"י ארץ אפים והוי חצי פסוק וכן הרבה בנוסח התפלה בפסוק וחננוי את אשר אחון וכו'. ולפענ"ג דע"כ לא אמרינן דפסוקי דלא פסוקי' משה באורייתא אג"ל אפסקינן רק אם מכוון דרך קריאת הפסוק ביחוד אבל אם אינו אומריו רק דרך ראי' מה המקרא זה מותר לומר אף חצי פסוק והרי חז"ל בש"ס הביאו ראי' מכמה מקראות והביאו רק חצי מקרא ובע"כ

עשרה רק אמירת ברכו צריך עשרה ובע"כ כיון דהעני' לא שייכת רק בהצטרפות האמירה וכל דהוי עכרים מפסיק אין להם הצטרפות ונדון כעונה בפ"ע בלתי שמיעת ברכו או קדיש אי"ב היה בברכה לענות אמן נמי הוי כן כל דבית עכרים מפסיק אין לו הצטרפות עם המברך ונדון כעונה בלי שמיעת הברכה וז"ב ופשוט :

סי' מ"א. ש"א. באם רוב העשרה כבר מתפללין רק מיעוט לא התפללו ועמד אחד והתפלל בקול רם אם יוכל לומר קדיש שלם למענ"ד אין לומר ק"ש דאין יאמר תתקבל צלותהון ובעשותהון דכל בית ישראל והרי הם לא התפללו אז לכך נראה שיאמר קדיש בלא תתקבל מידי דהוי על יום ט"ב דאומרים אחר התפלה קדיש בלי תתקבל כן יעשה עתה ומ"ש ר"מ בשם תשובת שברי' ח"ג סי' ג' שכתב ככה"ג דיאמר ק"ש ולפענ"ד אין נראה כן רק נראה להכריע שיאמר קדיש בלי תתקבל :

סי' מ"ב. ש"א. שסנהגו לומר ק"ש בטלית ותפילין בבוקר השכם אך שמתנה אם יתפללו הצבור קודם העברת זמן ק"ש לא יהי' יוצא בזה רק עם הצבור ואח"כ עלה בלבו ספק דאולי תליא זה בדין ברירה. הנה נעלם ממנו הטריז באור"ח סי' תפ"ט סק"ו שכתב דאין להתנות למצוה מספק עיי"ש אך עיין במג"א סק"ו שכתב דיתנה אם אוכזר בלי"ה לא אחי' יוצא בזה מוכח דמהני בזה תנאי ולא אמרינן בזה אין ברירה ואין לומר דכוונתו כיון דספירה בזה"י דרבנן לכך יש ברירה ז"א דאם כוונתו שם כן אי"כ מה זה שכתב וגראה דאולי למ"ד מצ"כ ואם ספירה דרבנן הרי הוא עצמו כתב בס"י ס' דדרבנן לכ"ע ל"ב כונה דבזה דינו כשל תורה וכן מחלק הש"ס פ"ג דעירובין בין עיקרו דאורייתא או לא אי"כ ח"ג לענין ברירה הוי כן דבמה דהוי עיקרו דאורייתא הוי כשל תורה ואין ברירה ואעפ"כ כתב שיתנה תנאי בזה ואי"כ דינו מפורש במג"א ובדין שלו אני תמה ביותר דבשלמא בנדון המג"א אם נימא א"ב וכבר יצא שוב אסור לו לברך ויהי' ברכה לבטלה לכך הוי מקום לחוש לברירה אבל בציד אף אם כבר יצא ידי ק"ש הרי הברכות לא אמר ואין כאן אח"כ ברכה לבטלה וא"כ אף אם א"ב מ"מ שוב יצא ידי ק"ש בתחלה דאדרבא אם אי"ב ושוב כיון דלא קלקל יוצא ידי ק"ש בזמנו

החויב על האדם ואף בשומע קריש שאינו מחויב בו לשמוע מ"מ חדא דשם קריש הוי מחויב ועומד דיש קדישים שמחויב לשמוע גם אף באינו מחויב לענות דהרי אומר ואמרו אישיר אך ב"ג מדות אין שום חויב עלי' מדינא דשי"ס לאמרן וגם אינו מחויב לענות אם שומע והרי באמן אחר ברכת הש"ץ בתפלה בקל' רם דהוי ודאי דבר שבקדושה כל התפלה וז"ל לא יענה אמן רק אחר האל הקדוש ושומע תפלה ומכ"ס ב"ג מדות. ושאלתו אם היחיד העונה צריך לומר איזה פסוקים קודם שאמר ב"ג מדות ז"א ואצ"ל שום תפלה ובקשה רק יוכל לומר הי"ג מדות לבד ומלבד מה דהסברא והשכל נותן כן פוק חזי מה עמא דבתי' צורין ויחל אז אומרים כל הצבור רק חייג מדות ולא יותר :

סי' מ"ד. ש"א בבני ליטא הבאים לקיה איך יתפללו אם מנהג ספרד או אשכנז הנה בזה יפה אמר דלא שייך בזה חומרי מקום שהלך כי מה חומר הוי בזה או בזה והנה המג"א הביא בשם הרדב"ז הל' יו"ט סי' תצ"ו שבני א"י הבאים לח"ל מתפללין י"ח במקומן אי"כ מבואר דבתפלה לא שייך חומרי מקום שהלך לשם אך יש לעיין אם שייך בזה לא תתגודדו הנה בנוסח שלפנינו במג"א הוי הגירסא במקומן בב' והוא מחוסר הבנה אך נראה דהכונה היינו שיתפללו בכונה בביהם ולא ילכו לבהכ"נ דאי"כ הוי אגודות אך בפמ"ג משמע גירסא בב' כמקומן משמע הא במקום אין קפידא ומותרין להתפלל כן בבהכ"נ שמתפללין בו תפלת יו"ט ולא שייך בזה לא תתגודדו ובאמת בהל' שבת סי' רס"ג ביחיד שבא לבהכ"נ שכבר קבלו שבת אין לו להתפלל מנחה באותו בהכ"נ מוכח דשיין גם בתפלה לאו דלא תתגודדו ועיין ביבמות פ"ק מוכח דגם בקריאת הגמלה לא שייך לית ובע"כ מה דנהגו בכל עיירות דיש מתפללין כך ויש כך היינו כיון דהוי בב' מקומות הוי כב' בתי דינין בעיר אחת כדמשני כן ביבמות גבי מגלה אבל להתפלל באותו בהכ"נ זה כך וזה כך ודאי דשיין ב"י לא תתגודדו והיינו הדין בסי' רס"ג ולכך נראה דמותרין בני ליטא להתפלל כמנהגן אך בפ"ע לא כמקום שמתפללין בנוסח ובמקום שמתפללין בנוסח ילכו אחר הרוב כן יעשו כולם גמ"ש לר"מ כבר ועיין בק"א :

סי' מ"ו. ש"א בפסלת שחרית אם אסור לאכול חצי

ובע"כ דדרך ראי' אין צריך להביא רק מה שצריך לו וכן הי"ג מסדרי התפלות הביאו להם ראי' מן המקרא ודי בזה אף בחצי מקרא ומה שקורין בצבור י"ג מדות ומתחילין ה' ה' הוא כך דהרי כתב המג"א בסי' מ"ט דהיכא דנאמרה בתפלה פסקי פסקי מותר להפסיק והרי בכתוב ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' וכי' הרי הכתוב אומר בפירוש שהוא ית' קרא רק ה' ה' אל ארך אפים אי"כ התחיל הוא ית' בחצי פסוק ומכ"ס לדעת הר"ן גאון הובא בתוס' ורא"ש פ"ק דר"ה דמפרש דהתחלת י"ג מדות הוי מן הוי' השני' ומ"ש ויקרא ה' נמשך לדלעיל מינה שהשם קרא ה' אל ארך אפים אי"כ אומר מפורש שהוא ית' קרא רק מכאן ואילך גם לדידן מותר להתחיל כן ועיין ברא"ש שם דהמנהג דהצבור אין מתחילין רק מן ה' והיינו מטעמא דאמרן ומה שמחבר כמה פעמים בפיוט חצי פסוק שלא דרך ראייה ולא נאמרו פסקי פסקי גם זה אי"ש. דכלל זה דכל פסוקי דלא פסקי' משה באורייתא אנן לא מסקינן הוי רק אם בא לומר כתוב זה בפ"ע ואינו מעורב בדברים אחרים בזה נראה שהוא מכין לומר הפסוק של תנ"ך בזה אסור לו לשנות מסידורו אבל אם נאמר מערבא בנוסח התפלה ושבת שסדרו הראשונים מדעתן ולא בלשון המקרא בזה יכול להזכיר גם לשון המקרא מעורב בו אף דהוי חצי כתוב דבזה אין נראה כאלו מכין לומר המקרא שכתוב בתורה רק כאומר כן מדעתא דנפשי' וכשאר התפלה ושבת שאומר ואטו בשביל זה שנאמר במקרא לשון כזה לא יהי' רשאי לכיין גם מדעתו לכתוב כן זה לא מצינו איסור רק אם ניכר שמכין לומר את המקרא אסור לשנות לומר חצי אבל אם אינו ניכר שמכין לקרוא מקרא רק שאומר דרך עירוב עם שאר נוסח התפלה אין קפידא כנ"ל להמליץ בעד הפייטנים ומנהג העולם :

סי' מ"ד. ש"א אם מותר להפסיק בתוך ברכת קיש לומר הי"ג מדות עם הצבור וחלה לה בפלוגתא הטור עם רבנו נתן בסי' תקס"ה אם מותר לומר י"ג מדות ביחיד הנה לא עיין בטרו"ש שם שכתב דגם הטור אינו מתיר רק לאומרים כדרך הקורא בתורה אבל בלשון תחנונים מודה דהוי דבר שבקדושה אבל מ"מ להפסיק אינו נראה דמה בכך דהוי דבר שבקדושה מ"מ אינו מחויב לאמרו ואינו דומה לקדיש ולקדושה ולברכו דהוי

חצי שעה קודם הזמן כמו במנחה וערבית או לא :
השובה. זה מבורר במציג באי"ס פ"ט ס"ק ט"ז וז"ל הא שאר מלאכות דין ובורסקי וסעודה אסור סמוך לשחרית כמו סמוך למנחה וכו' עכ"ל וא"כ הרי בסמוך למנחה אסור ח"ש קודם ולכן נקרא סמוך למנחה וכמ"ש סי' רל"ב אי"כ ה"ה סמוך לשחרית הוי כן וכ"מ מן הכ"מ פ"ו מתפלה דין ח' שכתב על הרמב"ם דלמד דתספורות מותר בשחרית מרגש במשנה לא יבא אדם סמוך למנחה מוכח דבשחרית מותר מספור' ציי"ש ואם איתא דבשחרית מותר ח"ש קודם אף באכילה ומלאכה ג"כ מה ראי' דלמא לכן נקט מנחה דאז אף בסמוך אסור אבל בשחרית סמוך מותר דלא גרע ממלאכה ואכילה אבל בזמן שחרית י"ל דאף תספורות אסור ומג"ל לחלק בין תספורות לאינן בעי"כ דס"ל דאין חילוק בין שחרית למנחה וערבית ובכל ענין אסור חצי שעה קודם ולזה שפיר הוכיח מרגש סמוך למנחה מוכח דבתספורות מותר בשחרית לגמרי לצי"ו מוכח מהר"ם ומהפ"ג דאסור אף חצי שעה קודם שחרית אך מהרמב"ם יש להוכיח להיפוך בפ"ו מתפלה הל"ז אסור לו שיעצום כלל או שיעשה מלאכה מאחר שיעלה ע"ה עד שיתפלל תפלת שחרית וכו' אבל טועם ועושה מלאכה קודם שיתפלל מוסף וקודם מנחה אבל אינו טועד סמוך למנחה והנה מ"ש מאחר שיעלה ע"ה ולא קודם מזה אין ראוי דהנה הכונה טעימה בעלמא ומלאכות עראי תדע בע"כ דהרי מתירן קודם מנחה ואכילה ומלאכה גמורה אסור קודם למנחה ובע"כ דטעימת עראי ומלאכת עראי מיירי וזה שפיר אינו אסור רק מעה"ש ולא קודם אבל זה קשה מה שטיים אבל אינו טועד סמוך למנחה והנה סמוך למנחה הכונה ח"ש קודם כדמוכח בש"ס ופוסקים וקשה למה נקט מנחה ולא שחרית והל"ז אבל אינו טועד סמוך למנחה ושחרית בע"כ דס"ל דבסמוך לשחרית שרי אף לסעוד והטעם נראה כיון דעיקר הטעם דסמוך למנחה אסור דאית' למטעי אף בזמן מנחה ממש וא"כ י"ל דוקא בסמוך למנחה ולא ניכר בין החצי שעה לזמן הזמן בזה גזור ח"ש קודם ובערבית אף דיניכר ההפך מ"מ כיון דזמנו כל הלילה וגם שכיח שינה חיישינן דנפשע לכן אסור ח"ש קודם אבל בשחרית דלא שייך דן טעמא ובין קודם עה"ש לאח"כ ניכר דומה למה דאמרין בפ"ק דפסחים בין שש לשבע לא טעי אינשי דבשש חמה

למזרח וכו' כן ה"ג חזי ההפך ניכר ולכן לא אסור ח"ש קודם כן ה"י נראה בטעם הרמב"ם אך מפ"ש הרמב"ם אבל אסור לסעוד קודם מנחה ולא כתב גם קודם ערבית משמע דס"ל דאף בערבית מותר ח"ש קודם מטעם הני"ל דבין יום ולילה לא טעי אינשי אבל דידין דקיי"ל בסי' רל"ה דאף בערבית אסור ח"ש קודם י"ל ה"ה בשחרית כן ושפיר כתב הפ"ג כן לפסק המחבר וכ"נ עיקר דלינא ולפ"ש מ"ש הרמב"ם דבתספורות סמוך לשחרית מותר אין כן מן הראי' שכ' הכ"מ דלהרמב"ם לשתתו ליתא ראי' די"ל דנקט סמוך למנחה בשביל ח"ש קודם רק מסברא כתב הרמב"ם כן ולדינא העיקר כפ"ג דערבית ושחרית שוין חמה :

סי' מ"ו. ז"א כמה שנהגו כמה לעבור זמן ק"ש גם ברכת ק"ש ומאחרים להתפלל אם טוב ליחיד להתפלל ביחידות בזמן ק"ש ותפלה אף שאינו מתפלל עם הצבור או טפי עדיף להתאחר ולהתפלל עמם. תמה אני מה זו שאלה הן אמת אם לא היו עוברים זמן ק"ש והברכות והיו מתפללין בזמנם רק שאחד ה' רוצה לעשות כותיקין להתפלל עם דמדומי חמה בזה ודאי אסור לעשות כן ולהתפלל ביחידות ובוזה תפלה בצבור עדיף אבל לעבור זמן ק"ש וזמן ברכת ק"ש והיו ברכות לבטלה ג"כ ודאי אין צריך ראי' שביחידות בזמנו עדיף טפי ופה עשה ומנ"י לא יזעזע ואפ"י אם אין עוברים זמן הברכות רק שעוברים זמן ק"ש נמי ראוי להתפלל ביחידות לקרות ק"ש בתפילין ובז"א"ה אף שיקרא ק"ש בלי תפילין לא מהני ועדיף ק"ש בתפילין בזמנו מתפלה בצבור וק"ש להיות בלי תפילין כי מה שקורין אח"כ ק"ש בצבור אין לו דין ק"ש רק כקורא בתורה לכן עדיף טפי להתפלל ביחידות וכ"ז פשוט וא"צ לראיתו. ונדון שמוחה במי שרוצה לשתות במרחץ במקום שאסור לברך הגה הד"ק עמו וא"צ להאריך :

סי' מ"ח. ז"א דבעירו יש כמה בתי מדרשים ישינים משנים קדמוניות אשר ה"י נעשה בהם בכותל מורה כתקון עולם וכיון הש"ע בס' צ"ד היינו נגד קרן מרחית של עולם וכעת הסכימו אנשים מבהמ"ד לסותרו ע"מ לבנות במקומו בהמ"ד חדש ורוצנים לשנות מכותל מורה שהי' מקוים לכתל דרום ולהעמיד שם הארץ ק"ש ולהתפלל כולם לצד כותל הני"ל מחמת שיש בכותל דרום לעשות שם עוד מקומות כי הוא רוחב מכותל מורה

מזרח שהי' מקודם באימרים שגם הם היו נגד זריחת השמש ושאלו את פיו ואסרו שחיו אסור לשנות באין אופן ולא הטו אונם ושינו את הכותל הנ"ל. הנה היטב אשר דיבר שהלילה להתפלל כך רק יסתרו ויחזירוהו כמקדם לכותל מורח מצד הטעמים שלו חוץ מטעמי אפי' כל העיר אם רוצים לשנות אין רשאים ומתשובת יד אליהו שהביא הבאה"ט בס' צ"ד אין ראוי דשם מיירי שהצבור אינן שואליב והמה סותרים רק בצד דרום רק ששואל לענין היחיד מה יעשה בזה פלפלו מה יעשה היחיד וגם כל המוסקים שמדברים מזה מיירי בבונה בית הכנסת לכתחלה מה יעשה אך בזה כיון שכבר הי' בית המדרש ובכותל מורח ה"י הארץ ועכשיו באו לעשותו בכותל דרום ה"י הורדה מקדושה לכותל מורחי וקיימא לן דמעלין בקודש ולא מורידין ומה גם דיש שם כמה בה"כ דהוי במורח ואחד י"ה"י בצד דרום ה"י בזה בכלל לאו דלא התגודדו לכך חלילה לעשות כן אף בדיעבד אסור ויחזירו ליושנה ככתחלה:

סי' מ"ט. שא"י בנדרון אם אמר צ' פעמים מוריד הטל דמהני. גם אם התפלל ט"ו יום כל יום ואחר ט"ו יום אם אמר מ"ה פעמים אם מהני או לא. גם אם יש צדי"ק תפלות בפחות מלמ"ד יום כגון שהתפלל מוספין או שכתב יעלה ויבא וכדומה וחזר והתפלל ויש צ' תפלות בפחות מלמ"ד יום אם די בזה. הנה אין מקום ספק בזה כי אף שמצינו בש"ס ס"ב דגיטין גבי ידו אחת בנטיילה וידו בטבילה וכן בקיום הגט או כולו בקיום הגט או כולו בתק"ח מ"מ זה אין לו דמיון לכאן הדבר תלוי בהרגל האדם וטבעו לכך מה לי זה או זה כל שהזכיר צ' פעמים כן די בכך וכן ביארו האחרונים ובגוב"ק עיקר טעם של הר"מ מכת דתלוי בהרגל האדם וטבעו אי"כ ה"נ בזה ה"נ כי ועוד הרי עיקר טעם של הר"מ ה"י דאם ריחץ גניחותיו חייב קירב גניחותיו לא כ"ש וה"ה בזה וא"כ הך ק"ו גופו יש אם התפלל ט"ו יום וחזר מ"ה פעמים יתר ה"י נמי ק"ו זה ממש וכן אם התפלל צ' תפלות בפחות מלמ"ד יום ה"י נמי ק"ו זה ממש. והנה הטורח והמג"א בשם השב"יה תמהו על ראיות הר"מ דהרי אנו קיי"ל והמג"א כתב דהתם שאני דיר"ל תונבא בעלמא הוא דנקט וקשה דהרי בש"ס אמר ר"י דובה תוכיח ולא מטעם

סי' נ'. שא"י מי ששכח איזה דין בהזכרת יעלה ויבוא אם מותר לו באמצע תפלת י"ח לילך לעיין באיזה ספר. הנה ח"י לעשות כן כי הן אמת דהליכה לא ה"י הפסק והנה מדין נט"י אין ראוי דהתם מיירי רק בדבר דה"י חיובר מכת להיות סמוך זה לזה בזה י"ל דהליכה ע"כ כ"ב אמה לא ה"י הפסק אלא להפסיק בדבר שצריך להיות יחד דה"י כולו חד להפסיק באמצע י"ל אף הליכה

לפניו וכו' בזה הורע כח שאלתו דמה זו שאלת
הרי התשלומין בעינן סמוך לשחרית ואם יפסוק
באמצע במוסף אינו סמוך וגם המוסף אינו שעת
עוברת והתשלומין הוי שעה עוברת ובוה ודאי
התשלומין קודמין כמו במנחה ומוסף ודוק :

כ"ב. ש"א. מה שאירע שהתפלל ביוה"כ במקום
מוסף שחרית ואח"כ נזכר והתפלל
מוסף אם צריך עוד להתפלל מנחה או שיצא במה
שהתפלל שחרית שנית ופלפל בדין אם דרבנן בעי
כונה. הנה נעלם ממנו דין פשוט בסי' ק"ח. סעי'
א' בדין תשלומין שאם כוון ראשונה לתשלומין
וחשני' לחוב לא יצא וצריך לחזור ולהתפלל הרי
דבעינן בתפלה כונה לשם מה מתפלל ואם לא כוון
צריך לחזור ולהתפלל והטעם נראה דאף דרבנן
אצ"כ ואף להסוברים דגם באמירה ל"ב כונה מ"מ
תפלה שאני חזא דדעת כמה תפלה דאורייתא
ואף הסוברים דרבנן שאני תפלה כיון דהוי עיקרו
בלב כמשאחול' בפסוק ולעבדו בכל לבבכם זה
תפלה לכך בזה ודאי בעי כונה תפלה עיקרה
בלב הן אמר דהטור ומג"א חולקין ומוכח מדעתם
דהיכא דליכא ג"ד יוצא אף שלא כוון לכך מ"מ
מלבד דאין קשייתם מוכרח די"ל דשאני תפלה
ערבית דהוי רשות והרי זה ק"ל לענין יעלה ויבוא
בר"ח אחד טעם דא"צ לחזור והוי רשות כן י"ל דק"ל
לענין זה דאצ"כ ולכן א"צ לחזור רק בג"ד אבל
בשאר תפלות צ"כ וא"ש המחבר רק אף לחט"ו ומג"א
נראה דכאן כיון דהכל מתפללין או מוסף ואין דרך
להקדים מנחה למוסף ובפרט להיות מתפלל שלא עם
הצבור זה ודאי הוי כג"ד שהתפלל במקום מוסף לכך
ודאי צריך לחזור ולהתפלל מנחה ועיין בפמ"ג בא"א
שכתב דהעיקר כהמחבר וגם עיין בסי' ק"ח ס"ק י"ד
שכתב דאף דמבדיל בשתייהן אם כוון בראשונה
לתשלומין לא יצא לכך ודאי דהי' חייב להתפלל
מנחה שנית :

כ"ג. ש"א. במי ששכח להתפלל מנחה בעש"ק
שצריך להתפלל ערבית ב' אם
מותר לסמוך להתפלל עם הש"ץ ברכת מעין ד'
לשם תפלה ערבית כי עבור תשלומין ודאי לא מהני
כיון דהתשלומין הוי לשם חובה והרי המקלצין לא
מקלצין לסמוך על מעין ד' רק מזה תפלה ערבית
רשות והתשלומין הוי חובה רק אם מותר לסמוך
על הש"ץ לשם תפלה ערבית. הנה מ"ש ודדעתו
אינו יוצא כיון דיש דעות תפלה שבת וירש הוי
חוב

חליכה נמי הוי תפסק והן אמת דבסי' צ' ובסי'
צ"ב ובריש סי' ק"ד ובמג"א סי' ק"ג מבואר דהליכה
לא הוי תפסק מיהו היינו דוקא הליכה לבד אבל
לא ליקח ספר ולעייין דזה ודאי הוי תפסק והרי
מבואר בסי' צ"ג סעיף ד' אם נשטט טליתו מעליו
אם נפל כולו לא ילבש דהוי תפסק ועוד. נהי
דהליכה לא הוי תפסק היינו אם עכ"פ בכל שעה פניו
למקום שהי' עומד בתפלה אבל אסור לו לחזור פניו
כמ"ש בסימן ק"ג שאסור להחזיר לאחוריו
עיי"ש וגם אף שמבואר בסי' צ"ו שמותר לילך אחר
מחזור או סידור אם הי' במקום מוכן התם
מיירי שילך רק ליטלו אבל לא לעייין איזה
דין כי זה ודאי הוי תפסק גם מיירי שהי' לו מקום
מוכן מתחלה ולא יצטרך לבקש אחריו ובאם אינו
מקום מוכן אסור גם מיירי דהליכה הוי רק לפניו
ולא שיהפוך פניו לצד אחר לכך ודאי דבחסר אחד
מאוסנים הללו דהוי תפסק וחליה לעשות כן וחזק
מזה בזה"ל הלכות שפתיים וחילול השם בדבר זה
וחליה לעשות כן מפני מ"ע וחזק מזה שנראה
שמדינא אסור ואף שבי' שבח"י אדם מתיר ואם כן
הוא חליה לסמוך עליו. ומה שרצה לפרש דברי
הרמ"א בסי' צ"ו בנדרן המחזור דאין כוונתו לילך
אחריו רק שהי' מונח במקומו דא כלל דהמעין
בלשון רמ"א שכתב לא יחזור אחריו ולא כתב
לילך אחריו מוכח דוקא לחזור לבקשו אינו רשאי
אבל למקום מיוחד מותר לילך וכן במ"ש אם יש
לו מקום מיוחד מוכן ולא כתב אצ"כ מונח לפניו
מוכח דכל שאינו צריך לחזור עליו חליה רק למקום
מיוחד מותר לו לילך ליטלו ודב' :

כ"ד. ש"א. במי ששכח יעלה ויבוא בשחרית
וצריך להתפלל לתשלומין איזה
יקדים אם התשלומין או המוסף הנה לדעתי אין
כאן מקום לספקו כלל דממ"כ אם עדיין זמן תפלה
שחרית דהוי קודם חצות א"כ בזה אין שם תשלומין
עליו רק היינו ממש כאלו לא התפלל ויקדים
שחרית ואח"כ מוסף ואם מיירי שכבר הוי אחר
חצות שאין עוד זמן שחרית א"כ בזה הרי אין
מקום לתשלומין עד שיקדים מתחלה מנחה ואח"כ
יתפלל תשלומין וא"כ היינו הדין המבואר בסי' רפ"ו
באם הוי לפניו ב' תפלות מוסף ומנחה איזה יקדים
עיי"ש ב' דעות בזה ולכן אין מקום לספק שלו
כלל ומה שרצה לפרש שאלתו אח"כ דכוונתו הי'
ששכח ערבית ויש לו להתפלל שחרית ב' וגם מוסף

יַעֲלֶה ויבא נחשב שהתפלל כדהשתא כיון דבשבת נמי
 הוּא שׁוּרֵת תַּפְלַת יֵחַ לֶכְךָ יָצָא גַם בּוֹה לַהֲמַנְיָא וּבִאֲמַת
 הַטּוֹר בְּסִי תַּכִּיב צִיעַ בּוֹה בְּטַעְמָא דְהַרִי עֲכִישׁ הִי
 צָרִיךְ לְהוֹכִיר שֶׁל שַׁבַּת בּוֹ מִיָּהוּ לְדִינָא אֵין בִּידְנָה
 לְחֻלּוֹק עַל הַטּוֹר לֶכְךָ הָדִין דִּיּוֹצֵא בּוֹה לְדַעַת הַמְּנִיָּא:
 סִי' נִיָּה, וּמִכָּה שְׂרָצָה לְטוֹר תַּפְלַת רִיָּה בְּלִילַת
 אֵינָה חוֹבַת אֵף לְהַסּוּבְרִים תַּפְלַת
 יִרְשׁ חוֹבַת בְּרִיָּה אֵינוֹ חוֹב כִּיּוֹן דֵּאֵין מִקְדְּשֵׁן הַחוֹדֶשׁ
 בְּלִילָה. הֵנָּה זֶה טַעוּת דְּבִשְׁלָמָא בְּרִיָּת כִּיּוֹן דְּתִיעַ
 רְשׁוּת גַּם הָרִי תַּפְלַת עֲרִיבִית רַק דְּלֹא זָכַר יַעֲרִי
 וְהָרִי בִיעוּרִי מוֹכִיר רַק רִיָּח לֶכְךָ כִּיּוֹן דֵּאֵין מִקְדְּשֵׁן
 הַחוֹדֶשׁ בְּלִילָה אֵין רִיָּח מְכַרְתּוֹ לְחֹזֶר אַבְל בִּיּוּט
 אִם תַּפְלָה בְּפִיעַ חוֹבָה כִּיּוֹן דְּבוֹהָ אֵינוֹ מוֹכִיר רִיָּח
 רַק יִרְשׁ גַּם גּוֹף תַּפְלָה הִי חוֹבָה וְאֵין הִרְיָח
 מְכַרְתּוֹ לְחֹזֶר רַק הִירְשׁ גַּם בְּשִׁלְמָא רִיָּח כִּיּוֹן דֵּאֵין
 מִקְדְּשֵׁן הַחוֹדֶשׁ בְּלִילָה הוּא כְּאֵלּוֹ בְּלִילָה אֵינוֹ רִיָּח
 כֻּלָּל וְמָה בִּכְךָ שְׁלִמְחָר בִּיּוֹם יִקְדְּשׁוּ הַחוֹדֶשׁ מִיָּם
 בְּלִילָה אֵינוֹ רִיָּח אַבְל בְּרִיָּה אִם יִקְדְּשׁוּ הַחוֹדֶשׁ לְמַחַר
 הִי הִלִּילָה שְׁלִפְנֵי יוֹרֶשׁ אִיכּ הוּא חוֹב לְהַתְּפַלֵּל שֶׁל
 יוֹרֶשׁ דְּדִלְמָא לְמַחַר יִקְדְּשׁוּ הַחוֹדֶשׁ גַּם אֵף אִם לֹא
 יִקְדְּשׁוּ הָרִי חִיקָן רִיבִיז דְּנוֹהֲגִין הַיּוֹם קוֹדֶשׁ לְמַחַר
 קוֹדֶשׁ הוּא כִּיּוֹמָא אִירֻכְתָּא אִיכּ בְּלִי הַחוֹדֶשׁ הוּא
 הַיּוֹם יוֹרֶשׁ מְדַרְבְּנָן וְלֶכְךָ חַיִּיב בּוֹ לְהַתְּפַלֵּל לְפִי
 הַסּוּבְרִים דְּתִיעַ הוּא חוֹבָה גַּם מְבֹאֵר בַּהֲסִי דְּבִחוּהֶם
 אִם לֹא זָכַר עֲרִיבִית יַעֲרִי הוּא חֹזֶר וּבְעִיעַ אֵף
 דְּתִיעַ רְשׁוּת מִיָּם הַשְׁתָּא הוּא חֹזֶר רַק בְּרִיָּת אֵינוֹ
 חֹזֶר בְּעִיעַ עֵיקַר הַטַּעַם דֵּאֵין מִקְדְּשֵׁן הַחוֹדֶשׁ
 בְּלִילָה וּבְרִיָּה לֹא שׁוּרֵת זֶה לֶכְךָ בּוֹדֵאי הוּא חֹזֶר:
 סִי' נִיָּה, מִכָּה שְׂרָצָה לְטוֹר תַּפְלַת רִיָּה בְּלִילַת
 בְּרַךְ עֲלֵינוּ אֵת הַשְּׁנָה הַזֹּאת וְאֵיךְ
 אֲנוֹ מַתְּפַלְּלִין כֵּן בְּסוֹף הַשְּׁנָה לְמִיד' ל' יוֹם בִּשְׁנָה
 חֲשׁוֹב שְׁנָה וּפְחוּת מִזֶּה אֵינוֹ שְׁנָה. נִעְלַם מִמֶּנּוּ
 שִׁס' דְּרִיָּה יִיב עֵיב תִּר' הַמּוֹדֵר הֵנָּה מְבֹרָר וְכִי
 וְאִם אֲמַר לְשְׁנָה זֹאת אֲפִי' אֲמַר בְּכִישׁ בְּאַלּוּל כִּיּוֹן
 שֶׁהִגִּיעַ אֶחָד בְּתַשְׁרֵי עֲלֵתָה לֹא שְׁנָה וְאֲפִי' לְמִיד' יוֹם
 אֶחָד בִּשְׁנָה אֵינוֹ חֲשׁוֹב שְׁנָה הֵכָּא לְעִצּוּרִי נִפְשִׁי
 קִיבֵל עָלַי וְהָא מְצַטַּר נִפְשִׁי וְאִמָּא נִיטֵן בְּנִדְרִים
 הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן בִּיא עֵיִישׁ וְלֶכְךָ לֹא מְבַעֲיָא לְפִי
 הַמִּסְקָנָא דְּהַטַּעַם מִכָּה דְּבִנְדְרִים אֲזִילֵנָּה בְּתַר לְשׁוֹן
 בִּיא וְאִיכּ הִיָּה לְעִנְיֵן הַשְּׁנָה הַזֹּאת בְּלִשׁוֹן בִּיא
 נִקְרָא יוֹם אֶחָד בִּשְׁנָה שְׁנָה וְאִיכּ הִיָּה בְּתַפְלָה נִתְקַן
 בְּלִשׁוֹן בִּיא וְכֹמוֹ דְּדִנְיֵן בְּשִׁטְרוֹת כְּמוֹ בְּנִדְרִים הִיָּה
 בְּנוֹסַח תַּפְלָה נִתְקַן כְּלִשׁוֹן בִּיא רַק אֵף בִּלָּא זֶה
 אִיכּ

חֹב כְּמִישׁ בְּסִי מוֹר וְקִצְעִיָּה זָכַר הֵנָּה זֶה אֵינוֹ
 חִידוּשׁ דְּהָרִי בְּטוֹר תַּמָּה וְדַחַה דְּעוּת הִלְלוֹ דְּסִיל
 דִּיּוֹצֵא יַחֲדִי בְּמַעֲקֵן ד' רַק הַבִּי מִיָּקֵל וְכֵן הַמְּנִיָּא
 מִכָּה דְּסִיל דְּתִיעַ רְשׁוּת אַבְל לְהַסּוּבְרִים תַּפְלַת שַׁבַּת
 יוֹרֶשׁ הוּא חוֹב וְדֵאֵין הָדִין כְּדַעַת הַטּוֹר דֵּאֵין יַחֲדִי
 יוֹצֵא בּוֹה מִיָּהוּ בּוֹה אֵין לְחוּשׁ דְּכֹדֵאי הַבִּי וּמִגִּיָּא
 לְסַמּוֹךְ עֲלֵיהֶם בּוֹה וּמִשְׁמַעוּת כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא מִשְׁמַע
 לְחֻלּוֹק בּוֹה בֵּין יוֹרֶשׁ לְחוֹל מִיָּהוּ בְּלִילָה נִיָּה דְּבַר
 חֲדָשׁ דֵּאֵף דְּתִיעַ רְשׁוּת הֵינָּה רַק אִם לֹא טַעָה
 בְּתַפְלַת מִנְחָה אַבְל אִם טַעָה בְּתַפְלַת מִנְחָה וְצָרִיךְ
 תְּשַׁלּוּמִין מִחוּבִּב לְהַתְּפַלֵּל תַּחֲלָה לְשֵׁם חוֹבַת שְׁעָתָה
 וּבְלִילָה לֹא הוּא נִחְשָׁב תְּשַׁלּוּמִין כִּיּוֹן דְּחוּל' תִּקְנִי
 דְּהַתְּשַׁלּוּמִין הוּא רַק בּוֹמֵן תַּפְלַת שְׁעָתָה וְתַחֲלָה
 יִתְפַלְּלוּ שֶׁל עֲתָה וְאַחֲרֵי תְּשַׁלּוּמִין צָרִיךְ לְעִשׂוֹת כֵּן
 וּבְשִׁטְרָא אִם לֹא יִתְפַלֵּל תַּחֲלָה חוֹבָה אֵין נִיכָר' אִם הוּא
 תַּפְלָה זֶה לְתַשְׁלּוּמִין אוֹ לֹא וְלֶכְךָ צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל
 תַּחֲלָה לְחוֹבָה וְאַחֲרֵי תְּשַׁלּוּמִין לֶכְךָ בּוֹה הוּא תִיעַ
 חוֹבָה כְּדִי שׁוּכַל אַחֲרֵי לְהַשְׁלִים שֶׁל מִנְחָה וּבְלִילָה
 לֹא נִחְשָׁב תְּשַׁלּוּמִין וְלֶכְךָ כְּמוֹ דְּהַתְּשַׁלּוּמִין הוּא
 חוֹב הוּא עֲרִיבִית הוּא חוֹב לְכִיעַ וְרֹאֵה זֶה דְּבַר
 חֲדָשׁ וְנִכּוֹן מִיָּהוּ לְדַעַתִּי בְּעֵדֵיהּ:

סִי' נִיָּה. בְּנִדְרֵן מִיָּהוּ בָּאָם לֹא תַּפְלַת תַּפְלַת
 מִנְחָה בְּעִשְׂק' דְּהִי צָרִיךְ לְטוֹר
 בִּי יַעֲלֶה ויבא וְהַתְּפַלֵּל עֲרִיבִי ב' וְהַתְּפַלֵּל תְּשַׁלּוּמִין
 שֶׁל חוֹל וְכַתֵּב רִירֵם דֵּאֵף דְּפִלְגִי בּוֹה הַמְּנִיָּא עִם
 הַטּוֹרִי בְּסִימֵן קִיָּח אִם יָצָא אוֹ לֹא לְדַעַת הַטּוֹרִי
 זֶהב אֵינוֹ יוֹצֵא וְלַהֲמַנְיָא יוֹצֵא וְכַתֵּב רִירֵם דֵּאֵף
 לְהַמְּנִיָּא לֹא מִהֵנִי כִּיּוֹן דְּבִמְנַחָה הִי צָרִיךְ לְהוֹכִיר
 יַעֲלֶה ויבא וְכַתֵּב לֹא זָכַר יַעֲלֶה ויבא אִיכּ מִיָּהוּ
 אִם בְּתַר הַשְׁתָּא אֲזִילֵנָּה צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל כְּדֵהשְׁתָּא וְאִם
 בְּתַר מְעִיקְרָא הָרִי הִי חַיִּיב יַעֲלֶה ויבא וְכֹ' אֵין
 נִרְאֵה לִי דְּהָרִי בִּשְׁבַת נִמִּי הִי רֹאִי לְהַתְּפַלֵּל שֶׁל
 חוֹל רַק דְּלֹא אֲסִירִיהוּ וְרַבֵּן אַבְל בְּמִלְתָּא דְּלֹא
 שְׁכִיחָא לֹא תִקְנִי לֶכְךָ דִּי בִשְׁל חוֹל וְלִכְאוּרָה הִי
 נִרְאֵה לְהַחֲזִיק דְּבִרְיוֹ דְּנֵהוּ דְּבִשְׁבַת הוּא מְדִינָא לְצִלּוּנִי
 יִיכּ מִיָּם הִי צָרִיךְ לְהוֹכִיר שֶׁל שַׁבַּת בּוֹ כְּמוֹ בְּרִיָּה
 וְאִיכּ כִּיּוֹן לֹא זָכַר בּוֹ כֻּלָּל שֶׁל שַׁבַּת לֹא הוּא תַּפְלָה
 כֻּלָּל אֵךְ כִּיּוֹן דְּעִיקָר רִאשִׁית הַמְּנִיָּא הוּא מִהַטּוֹר סִי'
 תַּכִּיב שְׁכַתֵּב כְּעִין זֶה דְּבִדְיָנָא הוּא שׁוּרֵת בִּשְׁבַת נִמִּי
 שֶׁל חוֹל וְכֹ' וְהָרִי קֶשֶׁה נִמִּי כֵּן דְּנֵהוּ מְדִינָא הִי
 שׁוּרֵת בִּשְׁבַת תַּפְלָה שֶׁל חוֹל מִיָּם הִי מוֹכִיר בּוֹ שֶׁל
 שַׁבַּת וְהָרִי עֲתָה לֹא זָכַר שֶׁל שַׁבַּת וּבְעִיעַ לֹא סִיל
 סְבָרָא זֶה לֶכְךָ הֵינָּה בּוֹה יוֹצֵא בִשְׁל חוֹל אֵף דְּלֹא זָכַר

אבל באמן אין בו איסור רק באמן יתומה והיינו שיועד דהוי בחנם אבל כל שאי שהוי בחנם ועונה מכח ספק אין בו חשש אמן יתומה והרי כח אמן ואמן אנו אומרים בתפלה אף שלא אחר ברכה וגם המברך את ישראל חייב לענות והרי אינו ברכה לו ית' ובע"כ דכל שאינו בחנם ממש רק איזה צורך אין בו חיוב איסור אמן יתומה אי"כ ה"נ אם עונה אמן מכח ספק אין בו חשש אמן יתומה אף אם באמת לא הוי צריך ברכה מן הדין כיון דעכ"פ הוא חייב לענות אמן מספק אין בו חיוב אמן יתומה ואינו דומה למברך ברכה שא"צ דאסור לענות אמן דהתם ידעינן שצושה עברה ולכן ע"ד עברה אין לענות אמן דהוי כמחזיק ידי ע"ע אבל כל דהמברך אינו עושה איסור דמברך מספק ודאי מכ"ש דהעונה אמן אינו עושה איסור וגם הרי איסור המברך בשכמל"י ועל זה לבד גמי מותר לענות אמן ולא גרע מאמר בשכמל"י ממברך לישראל דעונה אמן ואם בשכ"מ מוציא מידי חשש ספק ברכה מכ"ש דמוציא מחשש אמן יתומה, והנה מ"ש על פרש"י מנחת דף נ"ו ע"א דפ"י סח בין תפלה לתפלה דעברה היא בידו היינו מה שלא בירך ולמה לא פ"י דאף דבירך הוי בידו דגרם ברכה שא"צ כדמוכח בימא, הנה התוס' במקומו פירשו כן והול"ל בקיצור למה לא פרש"י כתוס' אף נראה דס"ל לרש"י דגמ' דאסור לגרום ברכה שא"צ מ"מ לא שייך בזה לחזור מעורכי המלחמה דהרי אמרינן בסוטה פ"ג דגדולה עברה לשמה ממצוה שלא לשמה והרי אמרי' בקוברי המת בירמ' א' דכשרים לעדות דסברי מצוה קעבדי ואי"כ ה"נ המברך ברכה שא"צ עכ"פ הוא סבר מצוה קעביד והוי עברה לשמה ולמה אינו חוזר מעורכי המלחמה עבור מצוה שלא לשמה ובע"כ דבזה אינו חוזר ואי"כ ה"ה גמי בעברה לשמה אינו חוזר מעורכי מלחמה משא"כ בסח ולא בירך בזה לא הוי כאן צד לשמה לכך חוזר מעורכי המלחמה גם מדנקט סתם סח ולא חילק מה הוי הסיחה אם הוי לדבר מצוה או לא ובשלמא אם לא בירך כלל שפיר הוי עברה בידו דלו יהא דהוי הסיחה מצוה מ"מ הו"ל לברך אח"כ אבל אם בירך רק דהעברה מכח ברכה שא"צ בזה אם הסיחה הוי לדבר מצוה לא הוי ברכה שא"צ כמ"ש המג"א בשם השל"ה דבשבת לא שייך גורם ברכה שא"צ ואף המג"א מודה דעכ"פ יכול

א"ש דהרי ה"ס"ד לא ידע מהך טעמא דבנדרים הלך אחר לשון ב"א ואעפ"כ נוחא ל"י מכח דלצעורי נפש' קמכוין והא מצטער ל"י הרי אף דאמר בלשון השנה הוא מ"מ כל דהוי משמע ל"י אף יום אחד מפרשינן כן אי"כ ה"נ לענין תפלה כיון דלברוכי נפש' קמכוין והרי מתברך ודומה ממש לנדרים, ועוד באמת לשון זאת מורה לפעמים גמי אדסמין ל"י אח"כ כמ"ש בואת יבא אהרן ומספר אח"כ ענינו וכן וזאת הברכה אשר ברך זאת חוקת התורה וכו' אי"כ ה"נ הוי כמ"ג למ"ד יום אחד בשנה חשוב שנה אי"כ עדיין השנה שלפנינו עומדת ולא חלף לו הוי הכונה של ברך עלינו את השנה הזאת על שנה שעומד בה עתה ולמ"ד דפחות מלמ"ד יום לא חשיב שנה אי"כ כבר נחשב ככלה והלך לו השנה שעברה ועומד לפנינו השנה הבאה והוי כאלו עומד סמוך לשנה הבאה ומבקש ברך עלינו את השנה הזאת היינו העתידה לבוא במהרה וא"ש גם י"ל דנוסח הברכה כן הוא וכמו שאנו מתפללין ואת כל מיני תבואתה וטובה ואיך מ"זפליין זה כשכבר נגמר ונקצר התבואה ובפרט בא"י דהתבואה נגמר בניסן ואיך מתפללין כל הקיץ על מיני תבואתה ובע"כ דטופס ברכות כן הוא ולא רצו לשנות חז"ל הנוסחא כל פעם כן ה"נ בזה וא"ש:

ומה שהעיר על הזכרת בנוסח הפיוט כ"פ לשון פיתוי והטריז כ' שאין לומר כן דפיתוי הוי בדברי שקר בחבורי סה"ח ס"י ק"א הערותי בזה והבאתי מקרא מפורש בירמ' כ' פיתני ה' ואפת ובילקוט אמור אשרי העם יודעי תרועה שיודעים לפתות את בוראם בתרועה וגם הבאתי דייקא הוי גמי לשון שקר כמ"ש כ' יסיתך אחיך בן אסן והרי סקרא אמור באיוב ותסיתני בו בלעז חנם אי"כ מוכח דאין קפידא בזה ובזה דחיתי דברי הטריז:

ס"י נ"ז, שא' אם ראוי לענות אמן אחר ברכת תפילין של ראש כ' הוא רק ספק ברכה ואף דרוב הפוסקים ס"ל דצריך לברך מ"מ יש לחוש למיעוטא כמו דאין ענין אחר נכרי המברך וכו' הב"ח מכח דחיישינן למיעוטא שמכוין לע"ז וכתב דהסמ"ג נסתפק בזה, הנה לדעתי אין בזה שום ספק דבשלמא אחר נכרי אם מכויין לע"ז הוי איסור ממש בעונה אמן דהוי כמברך לע"ז לכן יש בזה לחוש למיעוטא

לא מוכח איסור תענית רק הספד א"כ בחתן נהי
דקבעו לו חז"ל שבעת ימים לשמחה מי"מ לא
קבעוהו למשחה ומותרין בתענית ונהי דנקרא בלשון
הש"ס ז' ימי משחה היינו רק כיון דקבעוהו חז"ל
לימי שמחה ממילא הוי הדרך לעשות בהם משחה
ג"כ ונקראים ימי המשחה כיון דדרך לעשות בהם
משחה ואם עושין בהם משחה הוי החיוב לברך
בהם ברכת חתנים אבל עיקר תקנו חז"ל ז' ימים
רק לשמחה אבל לא קבעוהו למשחה ולכן אסורין
רק באבלות והספד דנקבע לשמחה אבל אינו אסור
בתענית כיון דלא נקבע למשחה וחדע דאם תקנו
חז"ל למשחה א"כ יהי אסור מדינא בתענית ועיין
במג"א סי' תקנ"ט ס"ק י"א ויהי אסור להתענות
אף בתענית צבור בתוך ז' ימי משחה וזה לא שמענו
מעולם ומוכח בפוסקים להימנע ובע"כ דלא נקבע
מדינא דש"ס למשחה א"כ אף תענית יחיד מותר
והן אמת דעל הש"ס מגלה ק' דמשמע דמשמחה
לא מוכח רק הספד לא תענית והרי אדרבא מוכח
בכמה דוכתא דתענית קיל מהספד ויש ימים שאין
אומרים בהם תחנון ואסורין בתענית ומותרים
בהספד ויש שאסורין אף בהספד אבל לא מצנינו
שיהיו אסורין בהספד ומותרין בתענית וגם אי'
בתענית ט"ו כל הכתוב במגלת תענית דלא למספד
בהון לפניו אסור לאחריו מותר דלא להתענות בהון
לפניו ולאחריו מותר א"כ מוכח שם דתענית קיל
מהספד דהרי האסור בתענית אינו מקדש לפניו
ולאחריו והאסור בהספד תופס אף לפניו וא"כ הוי
ק"ו מה דאסור בהספד דאסור בתענית וא"כ כיון
דכתיב שמחה דאסור בהספד למ"ד עזר שמחה
דאסור בתענית והוי זה ואצ"ל זה ולמה לא יליף
חרויהו משמחה ולפ"ז ה' מוכח כיון דבחתן חייב
ז' ימים בשמחה ואסור בהספד מכ"ש דאסור
בתענית אף מכח ק"ו אין לדחות גמרא ערוכה
דמוכח להימנע וגם מנהגנו דמתענין ת"צ לכך גם
תענית יחיד אין איסור בדבר ובפרט במילי דרבנן
כנ"ל א):

שא

יכול לצאת שלא להביאם עד אחר בהמ"ז ובוה
כל זמן דלא נטל הש"ל ראש בידו להניחו הוי כמו
אם לא הביאו עדיין לפניו וא"כ בוה לא הוי
עברה ואם גם בוה הוי עברה עכ"פ הוי עברה
לשמה והוי כמצוה שלא לשמה ולמה יחזור מעורכי
מלחמה והול"ל סח שיחת חולין עברה בידו ומדאמר
סתם סח מוכח אף אם הוי שיחה של מצוה
ולכן מוכרח רש"י לפרש דמיירי בלא בירך כלל:
סי' נ"ח, שא' אם שח בחפ"ל כנהוג בזמנינו
שאומרי' כדומה בברכת אתה
גבור בל"א לעבדי' נאט העלף אונו וכדומה
אם זה הוי הפסק. הנה לדידי נראה הדין כך
דאם הוי בצבור כיון דמותר להתפלל בכל לשון
הוי בוה כאלו הוסיף בלה"ק איזה תיבות ובוה
ודאי לא הוי הפסק דהרי בנוסח הפיוטים מוסיפין
כמה דברים ואף דהוי לשון בקשה גם בפיוטים
ימצא הרבה בקשות על העתיד ואין זה הפסק
אבל אם מתפלל ביחיד בוה להסורבים דאסור
להתפלל בשאר לשון ודאי הוי הפסק והוי כשיחה
בלילה מיהו כיון דעכ"פ אינו מויד רק סובר דמצוה
קעביד הוי כאומר מותר שכתב המג"א בסי' ק"ד
דלא הוי כשח במויד ולכן בכל ענין א"צ
לחזור מיהו לכתחלה ודאי אין לעשות כן וחמוסיף
גורע וה' הטוב יכפר בעדם:

סי' נ"ט, שא' בחתן בתוך שבעת ימי חופתו
אם מותר לו לקבל על עצמו
תענית להתענות בהם או לא:

תשובה, נראה דחתן וכלה מותרין להתענות בתוך
ז' ימי שמחה שלהם אף דהוי ימי שמחה
וראי' לכאורה שמגלה דף ר' ושמחה מלמד שאסורין
בהספד משחה מלמד שאסורין בתענית א"כ משמע
דוקא מלשון משחה מוכח דאסורין בתענית אבל
מלשון שמחה לא ה' מוכח שאסורין בתענית ומוכח
מזה דאף שנקראים שמחה יתכן שיהי' מותרין
בתענית מדלא יליף תרווייהו משמחה והול"ל שמחה
מלמד שאסורין בהספד ותענית אלא ודאי דמשמחה

א) ואין לדחות ראי' הניג מתנהל די"ל כוונת הש"ס כך דמיתורא ילפינן דשמחה תלמד על הספד דאין
לומר דשמחה חמי על תענית לכך דהרי כבר כתיב תשחה תלמד שאסור בתענית א"כ למ"ל תחלה
שמחה על תענית ונכ"כ דחיי ללמוד על הספד ומה דלא דריש להיפוך שמחה לתענית ותשחה להספד
דחלשון תשחה לא שייך למעט הספד אלא מלשון שמחה השמע שיהיה לכך קאחר כיון דכתיב אח"כ תשחה
למעט תענית לח"ל שמחה תחלה כפי' למעט הספד וי"ל דנכ"כ לאו מיתורא ילפינן דלאו מיתורא הוא
דליכא דלפני' לנפשי' לקיים מצוה שמחה ותשחה וי"ל לנפשיהו איכסרן ואין מיתורין כלל וכפי' דלאו
מיתורא ילפינן רק מתשעותי' דקרא דחלשון שמחה ממילא משמחת הספד כיון דחייבין בשמחה וחלשון
משחה ממילא מתמעט תענית כיון דחייבין לשתות וא"כ כיון דמשמעותי' מוכח כן קשה שפיר קושייתו
כיון דכתיב שמחה תחלה ותתמעט תענית והספד למ"ל להניח ה"ר קרא דשמחה הול"ל זה קלמו שמחה
תלמד